

Naročnina za kraljevino
SHS
Mesečno 15 D. Letno 180 D.
Inozemstvo:
Mesečno 30 D. Letno 360 D.
Oglaš: enostopna mm vrsta
enkrat 50 para, večkrat popis

JUGOSLAVIJA

P. n. Licealna knjižnica
Pavšalni franko.

Uredništvo:
ulica 1/A, Telefon 300
Uprava:
trg 8. Telefon 44
Ljubljana.
okoliši se ne vračajo.
Sajem je priložiti znamke
za odgovor.

Akcija hrvatskega bloka.

VZROKI OBISKA DELEGATOV HRV. BLOKA V BEOGRADU. — PAŠIĆA IN PRIBIČEVIĆA TREBA STRMOGLAVITI. — O NADALJNIH KORAKIH SE BO UKREPALO NA POSEBNEM SEŠTANKU.

Zagreb, 18. novembra. (Izv.) Glavni glasilo hrvatske republikanske seljačke stranke »Slobodni Dom«, objavlja v svoji današnji številki sledeče poročilo o političnem položaju in o bivanju delegatov hrvatskega bloka v Beogradu: Za sporazum med hrvatskim in srbskim narodom se je polavilo med srbijsko inteligenco gibanje, katerega se sedaj udeležuje najmanj sto uplivnih oseb z visokoškolsko naobrazbo. V imenu tega gibanja sta bila te dni pri predsedniku hrvatske republikanske seljačke stranke (Stjepanu Radiću) najprej profesor dr. Milan Grolmin, bivši poslanik v Washingtonu Ljuba Mihajlovič, potem pa Mihajlovič sam. Prej in potem je bil pri predsedniku stranke tudi glavni tajnik srbske zemljoradniške stranke Milan Komadinić. Razen tega je bil Stojan Protić, prvi srbijski bojevniki za pošten in pravičen sporazum med Hrvatini in Srbi, v stalnih stikih s hrvatskim blokom, naglašajoč zadnje čase čim večjo potrebo, da ne odstopi le minister Pribičević, ampak tudi predsednik vlade Pašić, ker sta ta dva gospoda največja ovira za sporazum s Hrvatini. To in pa vedno resnejši mednarodni položaj sta bila vzroka, da je hrvatski blok poslal v Beograd svoje delegate, namreč poslance dr. Drinkovića, Predavca in dr. Krnjevića. Ti poslanci so imeli nalogo, da srbijske politike, ki so proti Pašiću in Pribičeviću in za sporazum s Hrvatini, informirajo o stališču hrvatskega bloka in da hkrati

poizvedo, kako močna je struja za sporazum v srbskem narodu in v beograjski narodni skupščini. Delegati so bili v Beogradu tri cele dni, 13., 14. in 15. novembra, in so se sporazumeli z vsemi srbskimi politikami, da se te dni sestanejo vsi ti politiki z večjim številom odposlancev hrvatskega bloka. Kar se bo na tem sestanku sklenilo, pride na skupno sejo zastopnikov dne 25. t. m.

Beograd, 18. novembra. (Izv.) Povodom večerajšnjih pogajanj med radikali in demokrati o reviziji koalicije so radikali sklenili, da na prihodnjem sestanku, t. j. prihodnji teden, vprašajo demokrate, kaj naj pomeni, da se hkrati razgovarjajo s hrvatskim blokom in z radikali. Tega ne marajo več trpeti in bodo iz tega izvajali posledice.

Beograd, 18. nov. (Izv.) »Politika« piše: Začetkom prihodnjega tedna pride, kakor vse kaže, Stjepan Radić s člani hrvatskega bloka v Zemun. Njihov prihod ima sedaj le informativen značaj. Radić bo imel v Beogradu sestanek z načelniki opozicijskih strank. Ako se z njimi vsemi sporazume, pridejo poslanci hrvatskega bloka v narodno skupščino, da prispejeto in se aktivno udeležijo politike naše države. — Snoci se je govorilo, da je Radić zahteval gotove garancije, da se narodna skupščina ne razpusti takoj in da bo nova vlada, ki bo sestavljena tako, kakor odgovarja novemu položaju v parlamentu, skušala delovati. Ako pa se ji to ne posreči, naj bi se razpisale nove volitve.

Oboroževanje naše vojske.

PRETIRANE ZAHTEVE PONUDNIKOV. — MINISTRSKI SVET SPREJEL PONUDBO G. KONDIĆA.

Beograd, 18. novembra. (Izv.) Ministrski odbor za oboroževanje, katerega tvorijo člani gospodarsko-finančnega odbora ministrov in pa vojni minister, je imel večeraj sejo, ki se je udeležilo osem ministrov, in sicer general Pešić, dr. Kumanudić, Vukičević, Vlović, Pucelj, Rafajlović, dr. Žerjav in Stanić. Razpravljali so o ponudbah za oboroževanje naše vojske, ki se ima kriti iz kredita 800 milijonov dinarjev. V glavnem so ministri razpravljali o dveh ponudbah, in sicer gg. Kondića in Arangelovića. Ministrski odbor se je postavil na stališče, naj se oba ponudnika pozove, da prideta sama na sejo. To se je zgodilo na konferenci, ki je trajala dve uri. Po daljših pogajanjih sta oba gospoda znižala ponudbi za 13 milijon

nov dinarjev. Na današnji seji ministrskega odbora se je razpravljalo o roku za dobavo materiala. Smatra se, da so cene previsoke. Tekom vse razprave je bil vojni minister general Pašić precej rezerviran. Odbor ministrov je sklenil, da spravi vso zadevo pred ministrski svet, ki naj definitivno odloči.

Beograd, 18. novembra. (Izv.) Ministrski svet je imel danes dopoldne sejo na kateri je sklenil, da se v ponedeljek predloži narodni skupščini zakonski predlog o državnem proračunu. Ministrski svet se je bavil tudi s ponudbami za nabavo orožja naši vojski, čije stroški naj se krijejo iz kredita 800 milijonov dinarjev. Vlada je sprejela ponudbo Kondićeva.

Silajna manifestacija za Jugoslovansko zajednico.

Danes se je vršil v gostilni pri Pavšku volilni shod »Jugoslovanske Narodne Zajednice«, ki je bil polnočestvito obiskan. Shod je otvoril dr. Vodušek, ki je pozdravil navzoče in razložil pomen shoda. Kot prvi je povzel besedo g. Vojska, ki je začrtal breznačelnost in pogubno politiko »Jugoslovanske Zajednice« nasprotujočih strank. Pokazal je v svojem govoru tudi, kam je današnji režim pripeljal našo državo. Za svoja izvajanja je žel živahno odobravanje.

Za njim je govoril dr. Konrad Vodušek, ki je v iskrenih besedah označil gospodarsko stanje, v katero je pripeljal Ljubljano JDS. Opozarjal je na zgodovino in čustva jugoslovanskega napredno mislečega ljudstva, kateremu se je absolutno iznevrila Jugoslovanska Demokratska stranka.

Za njim je spregovoril g. Zorko Fakina. Očrtal je na kratko državni pomen ljubljanskih občinskih volitev. Dokazal je, da volitve v občinski svet ljubljanski niso samo vprašanje lokalnega pomena, temveč, da mora dati Ljubljana odgovor principijelnega značaja za celo državo: ali za, ali proti državi — ali za, ali proti Jugoslaviji — ali za, ali proti Slovenstvu — ali za, ali proti sporazumu med Srbi, Hrvati in Slovenci! Ljubljana, da je poklicana spregovoriti prvo besedo in Ljubljana, da se ne sme udati hilapcem, ki so se po trebuhu pripizli v Beograd, da za svoja osebna strankarska korita prodajo Slovenstvo beograjski porodici. — Prešeren je bil slovenski pesnik — Zrinjski je izpadel iz ograjenih zidov Sigeta — Jugoslovanske zajednice posvetovanje je bilo v Ljubljani — izpad iz obmejnih zidov je izvršil Zagrebški kongres — in prvič se bodo križali meji pri ljubljanskih občinskih volitvah. — Zmagali bodo meči, kaljeni v poštenosti!

Verujemo, da bo Ljubljana izrekla jasno besedo!

Govor g. Fakina je bil večkrat pretrgan z burnim aplavditiranjem in je za svoja izvajanja žel spontano odobravanje vseh navzočih.

Sledil je porazgovor, katerega so se udeležili g. Est, g. dr. Vodušek in gosp. Mally, nakar je g. dr. Vodušek silajno uspel shod zaključiti.

Zopet se je pokazalo, da napredna Ljubljana stoji za Jugoslovansko Zajednico.

NEMŠKE REPARACIJE NAŠI DRŽAVI

Beograd, 18. nov. (Izv.) Prometno ministrstvo je zaprosilo medzvezniško reparacijsko komisijo v Parizu, naj se dosežanji znesek 13 milijonov zlatih mark, ki ga ima naša država dobiti od Nemčije na račun vojne odškodnine v blagu, zviša za 10%.

ZAUPNICA ANGLEŠKI VLADI

London, 18. novembra. (Izv.) Kakor pišejo »Times«, je naslovil ministrski predsednik Bonar Law na narod poslanico, v kateri veli, da je dežela izrekla novi vladi zaupanje. Vlada bo stremila za tem, da se izkaže vredno tega zaupanja.

USMRITVEV IRSKIH UPORNIKOV.

London, 18. novembra. (Izv.) Na povelje vojaškega sodišča irske republike so bili danes štirje ujeti irregularni volaki obešeni.

Curih, 18. novembra. Berlin 0.07575, New York 5.050. London 24.20, Pariz 38, Milan 24.95, Praga 17.25, Budimpešta 0.225, Zagreb 2.15, Bukarešta 3.50, Varšava 0.035, Dunaj 0.0073, avstrijske krone 0.0075.

Berlin, 18. novembra. Dunaj 9.27, Budimpešta 284, Milan 32.618, Praga 22.844, Pariz 49.875, London 31.171.87, New York 6982.50, Curih 129.485, Beograd 10.773.

Dunaj, 18. novembra. Devize: Zagreb 286.75—287.25, Beograd 1147 do 1149, Berlin 10.45—11.05, Budimpešta 30.45—30.55, London 327.700—328.300, Milan 3361—3369, New York 73.175 do 73.325, Pariz 5119—5131, Praga 2337 do 2343, Sofija 534.50—535.50, Curih 13.505—13.525. Valute: ameriški dolarji 72.750—73.050, bolgarski lev 513 do 517, nemške marke 10.90—11.90, angleški funti 327.200—328.200, francoski franki 5060—5090, italijanske lire 3327.50—3342.50, Jugoslovanski dinarji 1132 do 1136, romunski lei 469—471, švicarski franki 13.420—13.430, češkoslovaške krone 2325—2335, madžarske krone 30 do 30.20.

Zagrebska in praška borza sta bili danes zaprti.

Položaj v Italiji.

Italija ima revolucionarno vlado. Glavar fašistov Mussolini je bil postal kralju ultimati ali mandat za sestavo vlade fašistom, ozroma njemu samemu, ali pa vkorakajo črne legije v Rim in odpravijo kralja.

Viktor Emanuel se je vdal in izročil oblast Mussoliniju. Seveda je program fašista na vladnem stolu precej drugačen kakor pa program, ki ga je isti mož propovedoval med svojimi črnosrajčniki po Italiji. Vlada je vlada in Mussolini je prisiljen, da se brzda. Zanimivo je, da ni hotel n. pr. izročiti ministrskega portfelja niti dvema nacionalnim sindikalistoma — Baldinju in Buoziju — dasi je to zahteval danes vsemogočni D'Annunzio, ki je takoj po tej odklonitvi proglasil, da njegovi pristaji ne bodo podpirali Mussolinijeve vlade, ampak bodo nevtralni in samo opazovali, kako se bodo stvari razvijale.

D'Annunzio je danes takorekoč vodja opozicije, ki se polagoma zbira okrog njega. Ta opozicija je s popuščanjem vlade nezadovoljna in vztraja zlasti pri svojem jadranskem imperijalističnem programu. Razen teh političnih težav se pa že kažejo na obzorju bližnje bodočnosti tudi važni gospodarski spori. V sedanjih italijanskih vladah sede n. pr. poleg izrazitih agrarcev tudi težki industriji in zastopniki nacionalno organizirane delavstva. Hočeš nočeš bo moral g. Mussolini kreniti v gospodarskem vprašanju neko doleteno pot. In da ta pot ne bo po volji vsem skupinam, ki so se podaljšale momentano Mussoliniju, je jasno. Razlike med agrarci in industrijo bodo že same zadostne za izbruh konflikta.

Omeniti moramo, da kljub zmagi fašizma mir in red še dolgo ne bosta vzpostavljena po celi državi. Mir je danes pravzaprav samo v Rimu — povsod drugod vršijo fašisti še vedno nasilja nad svojimi nasprotniki.

Časopise je pod njihovo absolutno kuro. Veliki in ugledni organi so bili ustavljeni in, v kolikor zopet izhajajo, morajo molčati o ukrepih nove vlade. Tako izhaja pod kontrolo Stampa, Secolo, Tribuna, Cor-

riere d'Italia, Corriere della Sera pa prinaša samo informativna poročila. Mnogo pove n. pr. dejstvo, da je rimska Epoca, potem ko so ji fašisti zopet dovolili, da izide, nabila na uredništvo izjavo, da bo list zopet izhajal in sicer z dovoljenjem predsednika vlade in pa predsednika fašistovskega direktorija.

Ne zadošča torej samo dovoljenje vlade, ampak mora ga sopolpisati še oficijelna fašistovska organizacija. Pa tudi oseba svoboda in privatna lastnina nasprotnikov ne dela fašistom prevelikih skrbi. Fašistovski direktorij v Vogheri je izgnal iz paviljske province 5 socialistov, med njimi bivšega poslanca in profesorja na tehnični Mestni in pa kustosa notarskega arhiva Ottagija. Mnogo teh izgnancev je prišlo čez mejo v Nico.

Mussolini je torej v vsakem oziru v težkem položaju. Da bi izboljšal promet in zmanjšal državne izdatke, namerava falšati pošto, brzojav in železnice izročiti privatni industriji — toda ni verjetno, da bo našel družbo, ki bi prevzela tak deficit. Reducirala uradništva je drug tak problem, ki mora v veliki meri povečati budo v Italiji. Pa tudi v internacionalni politiki bo slo g. Mussoliniju nerodno: Jadran, Mala Azija in Tunis, to so same sporne točke in nevarne črte, ki bi morale upravitelj tudi izkušenejši znanje politike. Kljub izjavam sedanjih vlade nimamo pričakovati preveč hitro, da bi se uredile naše meje proti Italiji in pa Izpraznila dalmatinska cona. To vedo v Beogradu in boje je stari Pašić izjavil: če smo čakali 4 leta, bomo pa še 4 mesece. Ima torej vremena.

Mogoče ta politika z naše strani baš sedaj ni napačna, kajti fašizem, če se bo hotel odbržati na vladi, bo moral kmalu zviti svoja bojna jadra, sicer privede Italijo do državljanske vojne.

4 meseci čakanja bi se končali torej s prihodnjo spomladjo, ki bo Italiji vsekar prinesla ali pameten mir in konec fašizma ali pa razpad.

Makedonsko vprašanje.

Sofija, 18. novembra. (Izv.) Dne 20. t. m. ima izvrševalni odbor makedonskega odbora tajno sejo, na kateri bo razpravljalo o potovanju ministrskega predsednika Stamboliškega v Bukarešto in Beograd in o izjavah, ki jih je dal jugoslovanski novinarjem. Kakor se doznava, bodo sklenili, naj se začne proti Stamboliškemu brezobzirni boj. Vse bolgarsko opozicijsko časopise je odločno proti Stamboliškemu in pro-

pagira delovanje za doseg avtonomne Bolgarije.

Beograd, 18. novembra. (Izv.) Iz Aten poročajo: Jugoslovanski poslanik Balugdžić je obvestil ministra za zunanje stvari Politisa, da je jugoslovanska vlada protestirala v Sofiji proti zbiranju bolgarskih četašev na meji Traktije. Kakor se doznava, bosta Grčija in Rumunija vložili enak protest pri bolgarski vladi.

Beg turškega sultana iz Carigrada.

London, 18. nov. (Izv.) Iz Carigrada poročajo sledeče podrobnosti o begu sultana: Sultan Mehmed je v sredo zvečer pisal angleškemu generalu Harringtonu, da je po njegovem mnenju njegovo življenje v nevarnosti, in da zaradi tega prosi za angleško zaščito. Večeraj dopoldne se je pripeljal pred drugi izhod sultanove palače avtomobil z namestnikom dragomana angleškega veleposlaništva in pobočnikom generala Harringtona. Ko se je straža menjala, je sedel sultan s svojim sinom Mehmedom Ertogrolom in šestimi dvorjani in v avtomobil in se je odpeljal na angleško oporišče, kjer sta general Harrington in angleški vrhovni komisar Henderson sprejela sultana, ki je nato šel na krov angleške ladje »Malaya«, ne da bi se pripetil kak incident in ne da bi se njegov beg opazil. Vrh. komisar Henderson je pozdravil sultana v imenu kralja Jurja in ga je zagotovil, da se lahko čuti varnega pod zaščito Velike Britanije.

Sultan je odločno izjavil, da ne odstopi, ampak da se je umakne nevarnosti, ki preti njegovemu življenju. »Malaya« je takoj odplula proti Malti, kjer se je ukrenilo vse potrebno za bivanje sultana.

Carigrad, 18. nov. (Izv.) Čim so zaznali za beg sultanov, je dal Refet paša vojaško zasedi sultanovo palačo in vrata zapečatiti. Izjavil je, da ni pripisovati nikakega pomena begu sultana in načinu, kako je ušel. Refet paša je brzojavno obvestil angorsko vlado o dogodku in čaka na njen odgovor.

Carigrad, 18. nov. (Izv.) Vsi turški krogi vidijo v besedilu angleške oficijelne note o begu sultana Mehmeda omaloževanje sklepov angorske vlade o njegovi odstavitvi in vmešanje v notranje zadeve Turčije.

Carigrad, 18. novembra. (Izv.) Turški krogi smatrajo, da je z odstopanjem sultana vprašanje sultanata in kalfata povoljno rešeno.

Jugoslovansko-češkoslovaška zvezna pogodba.

Praga, 18. novembra. (Izv.) Danes je bila objavljena zvezna pogodba, ki se je sklenila dne 31. avgusta 1922 v Marijskih Laznih med češkoslovaško republiko in kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev. V tej pogodbi stoji med drugim: Dogovor, sklenjen dne 14. avgusta 1920 v Beogradu med češkoslovaško republiko in kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev, se podaljša za enako dobo, kakor ta konvencija. Obe pogodbeni stranki jemljeta politične in vojaške pogodbe in dogovore na znanje, ki jih je na eni strani sklenila češkoslovaška republika z Romunijo, Avstrijo in Poljsko, na drugi strani pa

kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev z Romunijo in Italijo. Pogodbeni stranki bosta stremeli za tem, da se sporazumeta o trgovinskih pogodbah. Obvezujeta se, da se bosta politično in gospodarsko podpirali v svojih mednarodnih odnosih. Ako pridejo skupni interesi v nevarnost, se obe stranki zavvezujeta, da se bosta sporazumeli o ukrepih v zaščito teh interesov. Konvencija ostane v veljavi pet let in se more odpovedati šest mesecev pred potekom. Konvencija bo po izmenjavi ratifikacijskih listin predložena društvu narodov, ki se bo naprosilo, naj ratificira to zvezno pogodbo.

Seja narodne skupščine.

ZAKONSKI PREDLOGI O PRORAČUNSKIH DOHODKIH IN IZDATKIH. ZLORABE NA DRŽAVNEM POSESTVU BELJE PRED SKUPŠČINO.

Beograd, 18. novembra. (Izv.) Predsednik dr. Lukinić je otvoril danes ob 11.15 dopoldne sejo narodne skupščine. — Po predčitju zapisnika zadnje seje ter prošnji in pritožbi čita tajnik Janjić dopis finančnega ministra dr. Kumanudića, s katerim predlaga narodni skupščini zakonski predlog o proračunskih dohodkih in izdatkih za leto 1923 in 24. Nato se prečita kraljev ukaz z den 17. novembra o proračunskih dohodkih in izdatkih za leto 1920 in pregled o dohodkih in izdatkih z izveščkom tekočih računov, kakor tudi provizorični zaključek računov za leti 1919 in 1920. Minister za notranje stvari Timotijević naznanja, da umakne svoj zakonski predlog o občinah v Bosni in Hercegovini, ker namerava v kratkem predložiti

zbornici zakonski načrt za vse občine v državi. — Zbornica preide nato na dnevni red. Prvo točko tvori poročilo odbora o določitvi in sestavi občin v Srbiji. Poročevalec Hristić čita to poročilo, po katerem je odbor uvaževal razloge za grupacijo in sestavo občin v Srbiji. Poročilo čita član te komisije, posl. Ivan Matić. — Seja se zaključí ob 12.30. Prihodnja seja v sredo ob 4. popoldne, na kateri se nadaljuje čitanje tega poročila.

Beograd, 18. novembra. (Izv.) Finančni minister dr. Kumanudić je predložil narodni skupščini proračun državnih dohodkov in izdatkov za leto 1923/24. Proračun predvideva dohodke v skupnem znesku 8.934.611.029.50, izdatke v znesku 8.935.426.818.50 D.

NADALJNI REZULTATI ANGLEŠKIH VOLITEV.

London, 18. nov. (Izv.) Danes so znani trije nadaljnji izidi volitev. Manjka še izidi volitev v sedmih okrajih. Dasi

je nekaj nejasnosti o zadržanju neodvisnih napram ministrskemu predsedniku Bonar Lawu, sodijo splošno, da razpolaga njegova stranka (konservativci) s 343 mandati, t. j. z jasno večino.

Par opazk.

Narodna skupščina pretresa sedaj takozvano uradniško pragmatiko, ki naj na eni strani uredi in zboljša službene prejemke uradništva in na drugi strani ugotovi definitivno pravice in dolžnosti, ki jih ima uradnik kot uradnik in državljani. Eno kot drugo je več kot nujno.

Ob tej priliki se ne moremo ubraniti par opomb, ki se nam vsiljujejo. Da je stanje državnega uradnika vseh kategorij in plačilnih razredov danes skrajno bedno in naravnost obupno, je znano vsakomur. Tukaj je odpomoč nujna, zato bi bilo upati, da bo vlada vsaj v tem slučaju glede materialne pomoči začela vladati ne pa politizirala dalje.

Zalibog pa se nam zdi, da je materialno zboljšanje le pretveza za čisto navadno politično igranje. Ne, da bi moglo hoteli s tem reči, da bo službena pragmatika padla v vodo, nasprotno: prepričani smo, da bo sprejeta. Vendar službena pragmatika, kakor že omenjeno, ne vsebuje samo predpisov glede plač uradnikov, ampak tudi pravice in dolžnosti, predvsem dolžnosti, ki jih ima uradnik kot državljani.

In tukaj se vprašamo: zakaj pa ni vlada že preje sprejela službene pragmatike in zboljšala materialnega položaja svojih uslužbencev? Kakor znano, je denarija v Jugoslaviji dovolj, vsaj slišati ni bilo do sedaj, da bi ga bilo zmanjkalo, če je šlo za kako stvar, ki je bila vladni pri srcu. Časa je imel parlament tudi dovolj. Ali ni čakala morda vlada trenutka, ko bo prišlo uradništvo na konec svoje odporne moči? Tega se namreč bojimo.

Kajti razna znamenja kažejo na to, da misli narediti vlada iz uradnikov državljanstvo brezpravno raajo. In ker je bilo pričakovati, da bi se bilo uradni-

štvo temu uprlo, če bi bilo v nekoliko boljsem materialnem položaju, je vlada čakala, da je prišlo uradništvo v tak položaj, da bo sprejelo rado ali nerado obenem s službeno pragmatiko tudi dekret, ki mu jemlje pravice svobodnega državljanstva.

Da je tako, se da sklepati iz naslednjega: vsi uradniki so dani vladni na razpolago, da izvede redukcijo uradništva. Kako bo postopala vlada, je jasno; saj imamo že nebroj slučajev: postopala bo politično in odpustila tiste, ki ne trobijo v njen rog. To vedo tudi uradniki sami.

To postavljanje uradništva na razpolago je še zadnji izrastek srbskega sistema, ko je prišel uradnik v službo s svojim ministrom in si skušal hitro pomagati, kajti ko je šel minister, je šel tudi uradnik: nov minister je pripeljal svoje uradnike. Ali je prinašal ta sistem kaj korupcije, bi bilo dobro povedeti.

Ko bodo tako sedanjemu sistemu nepovršeni uradniki odpušteni, bo ostalo samo to, kar je pristaš ali se dela za pristaša sedanjega vladarja: in tem bo tako jasno začetna pot, da ne bodo mogli nikdar več biti kaj drugega kot slepo orodje vsakokratnega sistema. Pri tem misli sedanji sistem seveda, da bo več. Takemu sistemu pač ne moremo odkrati socialnega čuta in demokratičnosti.

In ker smo prepričani o demokracizmu sedanjega sistema, vemo, da bo postopal ta sistem tudi glede kvalifikacije uradnikov strogo objektivno in ugotovil, da sta živinozdravnštvo in socialna skrb dve čisto ločeni stvari in da izpit iz ene ne vzposoblja za vodstvo druge. Samo na to ugotovitev še čakamo.

Kako zavlačujejo važne predloge.

Beograd, 16. novembra.

Končno je bil vendarle izvoljen parlamentarni odbor za proučevanje zakonskega načrta viničarskega reda, ki sta ga predložila narodni skupščini nar. soc. poslanci Iv. Deržić in Ant. Brandner meseca avgusta t. l. To vprašanje je za slovenske viničarje neizmerne važnosti, zato pričakujemo, da se bo podal izvoljeni odbor takoj na resno delo, da se bo mogel viničarski zakon čimprej uzakoniti.

Omenjena poslanca sta v poletnem zasedanju parlamenta predložila tudi predlog, da se mora maksimiranje draginskih doklad drž. nižjim uslužbencem takoj ukiniti. Takrat so proti nujnosti predloga glasovali demokrati, tako da je to važno vprašanje tudi šele sedaj prišlo pred narodno skupščino. Izvoljen je bil odbor, ki ima nalogo, da prouči predlog poslancev Deržića in Brandnerja, nakar bo o stvari odločala narodna skupščina. Vsekakor se bo to rešilo v zvezi z uradniškim zakonom. Bilo pa bi vse to že davno lahko rešeno in marsikatera družina bi bila obvarovana propasti, ako bi bili demokrati meseca junija glasovali za nujnost predloga.

Pa še o nekem drugem predlogu bo te dni reševala narodna skupščina, in sicer o predlogu gorilimenovanih poslancev glede povišanja osebnih drag. doklad nižjim drž. uslužbencem, kateri

predlog je bil tudi že pred meseci vložen in za katerega vladna gospoda ni kazala prav nobenega razumevanja, kar je pokazala s tem, da se je v finančnem odboru, kateremu je bil ta predlog dostavljen od strani skupščine, izjavila, da fin. odbor ni kompetenten, da bi reševal ta predlog. To je storila gospoda samo zategadelj, da vprašanje kolikor mogoče zavleče. Tudi tu je demokratska gospoda pokazala vso svojo ljubezen do javnega nameščenca. Te dni bo o kompetenci morala razsoditi narodna skupščina.

Takšno je vse delovanje demokratov, ki imajo pri rešitvi teli vprašanju glavno besedo, ker je fin. minister demokrat. V Sloveniji se bodo seve hvalili, da so oni najboljši zastopniki drž. uslužbencev. Če jim po vsem tem, kar se je zgodilo, še kdo kaj verjame, je seve drugo vprašanje.

Zato lahko označimo kot največjo predrznost dejstvo, da se pri ljubljanskih volitvah demokrati sploh upajo agitirati med drž. uslužbenci in celo ustanavljati razne politične klube drž. nameščenecv, ki naj so podrejeni demokratski stranki, ki se jo smatra kot povzročiteljico vsega zla med drž. uslužbenci. Če so to že Srbi uvideli, bi bilo zelo žalostno znamenje, ako bi Slovenci zaostajali za njimi.

Podpirajte Družbo sv. Cirila in Metoda!

Politične slike iz polpreteklega časa.

II. del

5. slika.

Klerikalci sede na vladni v Beogradu in v Ljubljani ter izvršujejo neomejeno politično moč v Sloveniji.

»Naprej« 24. aprila 1920.: Klerikalna politika. »Sedanja radikalno-klerikalna vlada je prava povzročiteljica sedanje narodne nesreče. Železničarska stavka je v bistvu obrambna stavka. Vlada jo hoče zatreti s surovno silo. V tej stiski se pridružuje železničarskemu oboju vse ostalo delavstvo, z njim simpatizuje tudi vsa ostala javnost.«

»Ali stavkajo železničarji iz veselja, iz nagajivosti, za zabavo, ali kaj? Ne! Železničarji stavkajo v obrambo svojih pravic in pa zato, ker vlada njihovih pritožb niti poslušati neče!«

»Klerikalno časopisje kriči, da so stavko povzročili komunisti. — Temu pa ni tako. Delavstvo ne more več živeti v sedanjih razmerah. To je ves komunizem...«

»Kaj pa stori vlada v tem trenutku? Ali se pogaja, ali pripravlja zakon o socializaciji, preganja oduhuje, odstranjuje korupcijo v državi, skrbi za cenejšo prehrano, urejuje mezdne razpore, se posvetuje z ljudstvom itd.? Ne, na vse to ona ne misli, ona dela za bajonet in puškami!«

Spomnimo se za mesec dni nazaj, kaj je pisal »Večerni list« in drugi klerikalni listi. Takrat je klerikalno časopisje na vso moč hvalilo komuniste kot najboljše ljudi, in socialni demokratje smo bili najslabši izmedek človeštva. Zakaj? Zato, ker jim je bila bivša protiklerikalna vlada trn v peti. In klerikalci so začeli boj z velikimi topovi proti socialno-demokratski stranki, hoteč jo razbiti. To se je klerikalcem deloma tudi posrečilo. Vsakega lahkovernega v naših vrstah so poskušali prepričati, da edino komunizem je rešilen, socializem pa da je že premagano načelo. Komunist angel — socialni demokrat hudič, slepar, to je bilo klerikalno geslo skozi celo zimo. Danes čez mesec dni berite klerikalne časopise! Psovke, kakor: *komunistične barabe, komunistični hujšak, komunistični delomrzneži, so na dnevnem redu.* (Komunisti so vodili železničarsko stavko proti klerikalnemu ministru dr. Korošcu voditelju krščansko-socialnega delavstva, zato so klerikalni časopisi napadali komuniste in železničarsko stavko, krščansko-socialna zveza pa je zgolj zaradi klerikalnega ministra to stavko rušila. Op. ur.)

6. slika.

»Deželni predsednik za Slovenijo je dr. Brejc. »Naprej« 23. aprila 1920:

»Včeraj je bila pri deželnem predsedniku deputacija železniških žena.

Politične vesti.

»Slovenec« vre!

»Slovenec« vre od jeze, ker ve, da bodo klerikalci tretjega decembra tpeni. Pri tem svojem vrvenju pa jeclja besede, ki se vežejo v trditve brez nog in glave. Rad bi nekaj povedal o magistratih uslužbencih, a ne ve, kaj bi povedal. Ker ničesar ne ve, si je izmislil, da je bil bivši personalni referent pod komando »višjih« gospodov. Kot je že navada pri »Slovenec«, svojih fantazij niti ne poskuša dokazati. Jeclja pač,

ker vre od onemogle jeze. »Slovenec« je lahko potolažen, da magistrati uslužbenci v ogromni večini ne bodo volili klerikalcev. Tem manj, ker so se klerikalci namreč z magistratno službo že v bivšem občinskem svetu dovolj razgalili. Mestni uslužbenci si žele vse preje kot pa bič klerikalnih političnih priganjačev, katere nameravajo klerikalci nastaviti v vseh važnejših referatih. »Slovenec« naj kar v strahu božjem vre. Na magistratu je vse mirno in samo komaj čakajo vsi uslužbenci, da

pokažejo tretjega decembra, da s klerikalci ne marajo imati nobenega opravka.

Bo menda ravno narobe!

V svojem včerajšnjem ganljivem uvodniku razklada »Jutro« svojim že silno razredčenim vernikom, zakaj da mora državni uradnik na vsak način voliti zopet JDS. Priznamo, da je to zelo, zelo težavna naloga in treba je mnogo advokatsko zavite logike, predno se pride vsaj do deloma odgovarjajočega zaključka. Vsled tega se je »Jutro« uvodničar kar spočetka postavil na edino pravilno stališče, da JDS do sedaj za državnega uradnika ni ničesar storila — nasprotnega bi namreč absolutno ne mogla dokazati, ker vse blagodate njenega dela za uradništvo občuti letó proklete skelece na lastni koži — potem pa z edino njemu lastno predrznostjo trdi, da mora uradnik kljub temu voliti »edinozveličavno« JDS, ker ta ni mogla storiti za uradnika ničesar vsled tega, ker so ji ti nesrečni narodni socialisti odjedli polovico mandatov. Drugače bi našim uradnikom že davno letele počene piške v usta. To priznanje lastne nemoči — v resnici bi lahko za uradništvo mnogo storili, če bi le hoteli — pa jih ne ovira. In v istem članku sami sebe udarijo po zobeh. Pravi: »JDS namreč, da uradnik ne sme vreči svoje kroglice v škrinjico »Jugoslovanske zajednice« vsled tega, ker leta ne bo mogla zanj ničesar storiti, ker se ne nahaja v vladni, ampak bo zanj lahko kaj storila smo JDS, ki razpolaga z ministri in je državotvorna. Uvodničar uvodnik je pisan očividno na brzo ručko — je v hitrici najbrže pozabil, kaj da je dejal nekaj vrst popreje, da namreč JDS ne more storiti za uradnika ničesar, ker ji je NSS odjedla glasove. Sedaj, ko so iz JDS izstopili že skoro vsi, ki pošteno mislijo z državo in ljubljansko občino, ko bo torej JDS politična popolnoma v ozadje, pa bodo »Jutrovske« gospodje lahko delali čudeže, posebno ko po volitvah v državni zbor ne bodo razpolagali niti z enim slovenskim mandatom več. — Sicer pa opozorimo ljubljanske volilce na dejstvo, da stoji sedanji režim pred padcem in da se bo zrušil, če ne preje, najkasneje pri prvih državnoborskih volitvah. Kdo bo potem razpolagal z državnimi podporami in svrhe ljubljanske občine, o tem ni po zagrebškem kongresu nobenega dvoma več in ravno tako nobenega dvoma ni, da »Jutrovcev« ne bo med njimi.

Radi bi dokazali nekaj, kar ni mogoče!

JDS se trudi na vse kriplje, da prepiča svoje maloštevilne, da nima samo moč in vpliv v bankah in Beogradu, ampak tudi nad ljubljanskimi volilci. Vsi ljubljanski volilci so baje že na kolenih pred poslovno-političnim bogom JDS in nihče se ne bo upal vreči drugam kroglice kot v prvo škrinjico. Seveda je vse skupaj le baje res! Prav res je pa vse nekaj drugega. Z nastopom dr. Ravnharja je JDS v Ljubljani že dosedaj izgubila najmanj dve tretjini volilcev. Ako prištejemo tej grupi še vse glasove NSS, potem je za vsakega več kot gotova slika, kakšno moč predstavlja JDS v Ljubljani. JDS predstavlja v Ljubljani nekako tako moč kot Bernotova skupina okrog »Napreja«. Kdor bi se tako daleč spozabil in glasoval za JDS, podpira s tem samo klerikalno listo, ker cepi napredne glasove!

Kosta Vojanovič:

Dragocene knjige.

Bolezen me je položila na bolniško posteljo. Siva in težka ljubljanska megla novembarskih dni sili skozi okno. Megleni svinec in dolgočasni razkraj živčevje, učičuje ga in zdi se mi, da se razklenejo udje, vzpršijo možgani, da se stopim v tej napol prozorni zračni mlakuži, ki lega tuaj po sobi in moji posesti.

Samo malo solnce bi želel...

O domovini sem razmišljal in gledal v duhu po naši žurnalistiki, našeni časopisju v Ljubljani, Beogradu, Zagrebu, Sarajevu in Splitu, od vzhoda do zahoda in od juga do severa. Duševna revija naše miselnosti, odsevi naših misli, našega dela — sama novembarska megla brez solnčnih žarkov.

Kdaj se zjasni ozračje, da ugledamo zvezde, ki sijajo na našem nebu? Ibse-ov stavebenik Solmes je zgradil svoj stolp vsaj do oblakov...

Ljubezniva roka mi je prinesla Wendlova dela o naši državi. Ko sem jih prečital, se je razlila toplota po mojem telesu, gorkota julijskega popoldneva...

Kadar bo govoril kulturni zgodovinar o naših najboljših možeh, se bo moral najprvo spomniti Hermana Wendla. Kadar bomo živeli morda srečnejše dni kakor danes, bo mož že davno zaslužil svoj panteon. Slovenci že imamo nekaj mož, ki so kljub tujemu pokolenju tako ozko spojeni z našo kulturo in našo zgodovino, da jih že komaj ločimo od nas samih. Nemški baron Ungnad je že v

šestnajstem stoletju v svojem versko-protestantovskem poletu sanjal o jugoslovanski književnosti, baron Zois, nemško-italijanske krvi, je bil mecen in mentor probujajoče se slovenske kulture. Ta razdobja so najljubšeja v vsem našem kulturnem razvoju...

Jugoslavija je dobila Hermana Wendla. On ni samo suhoparen znanstvenik, ne piše, kakor sam pravi »l'histoire pour l'histoire«, pravi jugoslovanski trubačur je, besede mu kipijo iz srca in segajo v naša srca. Njegova dela niso le za široki svet, ker so pisana v svetovnem jeziku, za nas same so, za naša mirza srca, ki še tako malo poznajo svojo veliko domovino. Polni smo še preteklosti, nezaupanje in nepoznanje je v nas, zato je tako žalosten pogled v vse naše javno mnenje, našo žurnalistiko in politiko.

Ko sem prebral Wendla me je bilo samega sebe sram in solza mi je zalagala v oči. Koliko nas je še tujcev pod lastno streho! Nemec iz Frankfurta je doumel vso našo duševnost in s prstom pokazal na naše zaklade. Da bi imeli nekaj Wendlov v Ljubljani, Novem Sadu, Beogradu, Nišu, Skoplju in povsod v naši državi — marsikaj bi bilo drugače.

Wendlovi potopisi so kakor fotografije slike. Vse je jasno, izrazito, plastično. Par besed, nekaj kratkih stavkov in sredi kulturnega centra stojiš. Nič besedičenja in praznega govoričenja. Z enako ljubeznijo govori o Ljubljani kakor o Zagrebu, Beogradu, Kragujevcu ali Cetinju. Z globokim razumevanjem nas pelje čez Skopje in Veleš v pravilni grad kraljeviča Marka Pri-

lep in nato v Bitolje, med zadnje razraske našega rodu v Olirid in Strugo, kjer so najlepša jugoslovanska dekleta in v Debro, kjer je skoraj umirala življenje in čaka svojega Odršenika. Povsod najde Wendel preteklost in bodočnost, ostanke turškega in habsburškega gospodstva, nad katerim že poganja novo in zdravo življenje. Wendlova do slednega in vse obsegajočega optimizma še nisem našel v nobenem slovenskem ali srbo-hrvatskem delu...

Iz jugoslovanskega prepoveda — »Aus dem südslavischen Risorgimento« je najširše in najglobljeje zasnovano Wendlovo delo. Duševni granit, duševni temelji, na katerih se je morala roditi naša država. Wendel jih je pokazal v plastiki, ki učinkuje z vso silo.

Dositej Obradović, sanjavi srbski kahudž, ki živi brezplodno življenje v samostanu Hopovo ob Fruški gori. Čita, čita in sanja. Nekega dne pa odide v široki svet. Kakor Ahasver prehodi skozi vso Evropo, deviška duša nekdanjega pravoslavca menih v srskava tedanja znanost. Otrok prosvitlene dobe sanja o vstajenju svojega naroda in tudi čela na njegovi vzgoji. Svojega duha je vdahnil krščanski raj, ki se je ravno takrat otrešala osmanskega jarma...

Ljudevit Gaj, otrok nemške romantike, je vzrastel v misli, da je narod brez narodnostnega čustva kakor telo brez okostja. Kollar, Šafarik, Čelakovsky, Kopitar, Vraz, Prešeren in Vuk Haradžić so njegovi duševni sorodniki. Ilirizem se rodi iz njihovih idej, misel o enotnem jeziku in črkopisu. Kulturno gibanje se razširi tudi v politično. Ilirizem, nacionalno gibanje brez izrazitej-

ših kontur se slednjič razblini v Hrvatstvu. Wendel je zarislal v Gaju morda nehoti značaj hrvatskega naroda, ki je poln ognja in strasti, a še povsod s sledovi tuje roke.

Gibanje srbske Omladine sredi devetnajstega stoletja, jugoslovanski Sturm in Drang z odločno velesrbsko potezo. Vse kipi, vre in se dviga, da se končno razpne v nič. Kljub temu je člen v verigi, ki veže preteklost z jugoslovansko bodočnostjo.

Josip Juraj Strossmayer, biskup dja-kovski. Nemška kri je tekla po žilah njegovih pradedov, zato ima tudi Juraj nekaj nemške odločnosti, a popolnoma jugoslovansko dušo in srce. Iz neznanega Djakova je ustvaril najznamenitejši jugoslovanski kulturni središče in tudi politično. Strossmayer je moral biti priča, ko je gospodaril v Hrvatski Khuen Hedervary ter poganjal srbski klub proti Hrvatstvu, bosanski Hrvatje pa so pomagali uničevati pravoslavne kmete, v Dalmaciji so zopet stali Srbi v zvezi z Italijani proti Hrvatstvu, Srbijo je prodajal kralj Milan avstro-ogrski vlad, ki jo je dušila gospodarsko z vso brezobzirnostjo. Istočasno je razvijal Starčević svoj ekskluzivni velehrvatski program. Vse niti je vodila zločesta roka habsburška. Strossmayer ni izgubil svoje trdne nacionalne vere v tej strašni zgodovini. Jugoslovanstva, ko se je po vseh naših udih razlival strup in žolč.

Svetozar Marković je mučenik srbskega socializma. Iz deviške zemlje Novega Pazarija je prišel ta jugoslovanski revolucionar naravnost v naročje najradikalnejših idej Bakunina, Marksa

in Engelsa, idej, ki so zrastle v industrijskih deželah z milijoni delavstva. Svojo kmetiško zemljo je hotel duševno preobraziti v smislu agrarnega socializma. Iz njegovih misli je pognala v drugo smer radikalna stranka. Pašić, takrat še inženir, je bil njegov mladostni prijatelj. Mučenik v življenju je tudi umrl Marković kot mučenik l. 1875. v Trstu, star še le 28 let, osamljen in zapuščen od vseh. Njegovo življenje je zgodovina našega vstajenja.

Janez Krek, slovenski organizator celavstva in kmetijskih zadrug. Svojemu narodu je dajal gospodarske smernice. Ko so gremeli topovi pri Kumanovu in Lüle Burgasu, mu je srce hitreje utripalo. V balkanski vojni je že videl borbo za bodočnost Jugoslovanstva, naša štajersko-koroška črta se mu je zdela trdnjša, ko so stali Jugoslovani ob Catal-dži...

Wendel je duhovit feljtonist-portretist, zatko sem po vrsti skiciral portrete, ki žarijo iz njegovega dela »Risorgimento«, ki je med dragocenimi najdragocenejši.

Wendel sam spada po svojih delih med naše preporodnike in njegovih knjig ne bi smela pogrešati nobena srednjošolska knjižnica. V najvišjem razredu bo »Risorgimento« v nemških urah najlpše čtivo za mladino, ki se odpravlja v svet. Morda dobimo upravnega uradnika, ki se bo spomnil, da bi s takim odlokom izvršil doberšen del državljanske vzgoje...

V karakteristiko Wendlova vsestranskega spoznanja naše zgodovine in naše duševnosti, naj navedem le nekatere zaključne odstavke iz njegovega

Jutro puca.

»Jutro« svojim konfuznim člankom o ljubljanskih občinskih volitvah vedno pristavlja, da je najmočnejši nasprotnik JDS klerikalna lista. »Jugoslovanska zajednica« sploh »ne pride v poštev« pri tako silni stranki kot je JDS. Po takih »Jutrovih« konstatacijah bi vsakdo pričakoval, da se bo »Jutro« v prvi vrsti bojevalo s klerikalci. Toda ne! »Jutro« puca in puca samo na »Jugoslovansko zajednico« in v volilnem boju doledno ignorira — klerikalce. Pa ja ne išče »Jutro« zaveznikov pri klerikalcih, da skupno udarjajo po najslabšem ki je seveda najmočnejši. Vendar vse zaveznikstvo ne bo nič pomagalo. Tretji december bo pokazal, da je gospod poslovodeči zamaš popučen stotisočake volilno poslovnega fonda. Čisto zamaš!

Nekoliko o gospodu dr. Pucu.

Znano je, da je g. dr. Dinko Puc poslovodeči podpredsednik edine zveličavne JDS in da z velikopotezno gesto skuša zlimati to, kar se zlimati sploh več ne da. O tem je ta gospod sam najbolje prepričan, kar je neštokrat priznal in je bil eden izmed prvih, ki je razbijal JDS. Gospod dr. Puc pa postane takole v gostilnah zelo gostobeseden in pri takih prilikah govori in govori vse mogoče stvari, da niti sam sebi ne verjame. V petek zvečer je sklical političen shod društva »Soča« in St. Jakobskega naprednega društva v neko gostilno na Žabjeku in tamkaj med drugim tudi pripovedoval, da so šli vsi Slovenci navdušeno v boj za Avstrijo. (Ker je eden izmed navzočih ugovarjal, je malo manjkalo, da ga niso JDS priznali dejansko napadli). Nato je prišel udrihati po poslancu Deržiču in Brandnerju češ, da nič ne delata, da pa se lenobo ter da sta ona dva kriva nesposobnih razmer v naši državi. Na te napade bo dobil g. dr. že še pravočasno primeren odgovor in smo prepričani, da mu bo za njegovo govoricenje še žal. Da bi dosegel dr. Puc koncem nestvarnih besedič vsaj malo aplavza, je svoj »govor« končal s klicem »Živela jugoslovanska država«, »Živijo kralj Aleksander!« Skrajna nesramnost in neokusnost je, da ta gospod vlačil kraljevo osebno in javne politične shode samo zato, da bi izrazil odobravanje za modrosti skrhirane JDS. Če misli g. dr. Puc s takimi metodami zlimati polomljeno JDS, naj bo prepričan, da njegova garda ne bo dobila pri občinskih volitvah niti 500 glasov. — Kar se tiče politiziranja v društvu »Soča« smo pa uverjeni, da bodo člani napravili sami in o pravem času red.

Izjava društva »Soča«.

Pozivno na našo včerajšnjo notico, kjer smo prosili za pojasnilo, če se društvo »Soča« identifikira z volilnim odborom Primorcev, kateremu načeljuje predsednik »Soče«, nam pošilja odbor »Soče« tole izjavo:

Z ozirom na notico v »Jugoslaviji« od 18. t. m. pod naslovom: »Društvo »Soča« prosimo pojasnila«, izjavlja podjani odbor, da je »Soča« po svojih pravih in po svojem delovanju v politično-strankarskem oziru strogo nevtralna in da kot taka nima ne s primorskimi in ne s kakim drugim volilnim odborom nobenih stikov. Ljubljana, 19. novembra 1922. Za odbor društva »Soča«: Joško Cvek, podpredsednik. Vinko Gregorič, tajnik.

Možato priznanje.

»Demokratija«, glavno glasilo demokratske stranke, piše v uvodnem članku »Koaličije vlade« nastopno: »Toda naši koalicijski sistemi nimajo vedno tistega značaja, kakor ga imajo enaki sistemi v zapadnih državah. Medtem, ko se tamkaj sklepajo kompromisi na idejnem polju in v interesu države in naroda, dobivajo naše koaličije v marsičem značaj partizanskih in malenkostnoosebnih sporazumov. Prosluli »kijue« za postavljanje uradnikov, »ukazni komite«, ki je neke vrste volilno sodišče s čisto partizanskim merilom in razni »kšefti« strankarsko izpostavljenih oseb nam govore jasno: kako današnja koaličija ni ostala nedotanjena od kužnega zraka partizanske korupcije. Slučaj glede izvolitve predsednika in članov glavne kontrole je v tem oziru najboljši dokaz. Dasi je glavna kontrola najvišje računsko sodišče, ki deluje s skrajno natančnostjo in matematično točnostjo in ki morebiti celo ni v stanu izvajati specialne partizanske volje, se je tudi tukaj vršila diskusija: kateri stranki bo pripadal predsednik in koliko članov se bo vzelo iz vsake stranke!... Kakor da zato ne obstoja samo eno merilo: strokovna priprava in moralna kvalifikacija kandidata!... To priznanje ne potrebuje nobenega komentiranja.

Nove mahinacije reških aneksionistov.

Po nalogu iz Rima se imajo vršiti na Reki v najkrajšem času nove občinske volitve. Stilizacija tega naloga dokazuje, da se je rimska vlada udala za hitevim aneksionističnim krogom na Reki. Kajti Reka je po mednarodnih pogodbah ustanovljena svobodna država, kjer se smejo vršiti občinske volitve samo po nalogu reške državne oblasti, ki je danes v rokah reške konstituante. Rimska vlada pa te konstituante noče priznati, ker bi rada reško samostojno državo odpravila in se tega važnega jadranskega pristanišča popolnoma lastila. Zato razpisuje nove občinske volitve, koje volilni sezami bodo tako sestavljeni, da bo zmaga aneksionističnih krogov gotova. Nato naj bi novi občinski svet svečano proglasil združitve reškega ozemlja z Italijo. Upamo, da naši vladi ne bo težko izpodbiti teh naklepov italijanske vlade in reških aneksionističnih krogov. Po eni strani naj zahteva lojalno izpolnitev dosedanjih ugovorov, po drugi strani pa naj konsekvntno podpira osebnosti, ki vodijo večino reške konstituante, ki predstavlja edino legalno vladno reške države. Edino s temi predstavnikmi se bo lahko Italija razgovarjala z nami glede sestave reškega konzorcija in glede definitivne ureditve reškega vprašanja.

Italijanske skomine po Dalmaciji.

Kakšne clownske oblike zavzema že italijanska gorečnost za Dalmacijo, ki je v vsakem oziru stara jugoslovanska zemlja, kaže svečanost, ki se je te dni vršila v Zadru. Na oltar katoliške cerkve sv. Sofije je položil tajnik D'Annunzia vojaško kapo, napolnjeno s pestjo dalmatinske zemlje. Oltar je bil okrašen z italijanskimi zastavami in s praporom D'Annunziijeve kvarnerske regence. Italijanski duhovnik je blagoslovil to zemljo v znak, da Italija ne bo ostavila Dalmacije, na katero še vedno misli, in ki jo ne bo zapustila nikdar. Po tej svečanosti je pred cerkvijo govoril D'Annunzijeve tajnik govor, v katerem je naglašal, da se D'Annunzio zanima za usodo Dalmacije in da deluje zelo energično na to, da se ta zemlja še pred njegovo smrtjo osvobodi. Gospod D'Annunzio bo učal meuzalemsko starost, predno bo osvobodil Dalmacijo.

Kongres slovanskega dijaštva.

Era slovanskih kongresov se zopet približuje. Ni dvoma, da bodo slovanski narodi, sedaj ko so po večini dosegli državno in narodno svobodo, čutili veliko potrebo, da se medsebojno spoznajo in da se vežejo za skupne človečanske smotre. Kongres slovanskega dijaštva, ki se bo vršil od 16. do 21. decembra tega leta v Pragi bo prvi tak zbor po svetovni vojni, na katerega bodo prišli zastopniki skoro vseh slovanskih narodov. Zastopana bo Sovjetska Rusija, Poljska, Ukrajina, Jugoslavija in Bolgarska. Naloga kongresa bo splošno medsebojno spoznanje. Kongres se bo nadalje bavil z ustanovitvijo skupne dijaške zadruge slovanskih visokih šol in z osnutkom skupnega tajništva. Tajništvo bo organiziralo informativno službo o slovanskih visokih šolah, nadalje ekskurzije po slovanskih državah ter studijske olajšave slovanskemu dijaštvu. Končno bo tajništvo ustanovilo slovanski institut v Pragi. Želeti bi bilo, da se tega kongresa udeleže tudi zgovorni in razboriti zastopniki ljubljanske univerze.

Rusija se zopet zaokrožava.

Ko je nastopila ruska revolucija, so posamezni deli ruske države eden za drugim odpadli. Najprej se je osvobodila Finska, nato se je odtrgala Ukrajina, sledile so republike na Kavkaskem, končno se je ustanovila samostojna država Daljnega Vzhoda s sedežem v Čiti. Po vrsti se sedaj te dežele vračajo v skupnost ruske države. Ukrajina se zopet tesno oklepa Moskve, kavkaskе republike so zvezne države ruske sovjetske zemlje. Te dni pa prihaja vest, da se je tudi republika Daljnega Vzhoda odločila pristopiti nazaj k sovjetski Rusiji. Na ta način bo kmalu nanovo zaokroženo veliko ozemlje matjuške Rusije.

Gospodarstvo

ZNIŽANJE CEN PREMUGA NA ČEŠKOSLOVASKEM.

Tedaj, ko je bila konjunktura v rudarstvu še izborna in politične razmere še niso bile utrjene, si proti skrajšanju delovnega časa nihče ni upal energično ugovarjati. Čisto spremenjena je pa situacija sedaj, ko prestaja premožovna industrija težko krizo v boju za trg in ko je treba gledati na to, da se delovni čas popolnoma izrabli. Potreba polne izrabe delovnega časa je diktirala tudi drugo zahtevo delodajalcev, namreč da se vpelje dvakratno dnevno delo pri onih delavcih, ki delajo zunaj, in da se jim da vsaj enourni opoldanski odmor. Doslej so delali namreč tudi zunaj nepretrgoma osem ur in delavci so vpeljavali poljubne odmore med delom, tako da je bilo pravo delo vsled teh pavz krajše kakor pa osem ur.

Vrhtega so delodajalci sklenili znižanje plač in zvišanje delovnega uspeha. Delovni uspeh — torej koliko je kdo nakopal na dan ali sploh na določeni čas — je bil pred vojno za ca 30 odstotkov višji kakor je sedaj in vse pri-

zadevanje, dvigniti ga tudi sedaj na staro višino, je bilo brez vidnega uspeha. Bilo je torej v interesu gospodarskega jamskega obrata, da se spravi plača v pravo razmerje z mogočim delovnim uspehom.

Vse to, kar smo omenili dosedaj, torej znižanje stroškov produkcije, je pa seveda še vse premalo, da dosežejo tako ceno premoga, ki omogoča prodajo. Zato so morali samodsebe cene znižati in sicer za trikratni on znesek, ki so ga dosegli z znižanjem produkcijskih stroškov potom znižanja plač in ureditve delovnih pogojev.

Zastopniki delavstva so se izjavili napram omenjenim zahtevam seveda odklonilno in so pristali samo na 20 odstotno znižanje plač, oziroma na 25 odstotno, če bi delali pet dni na teden. Vse druge zahteve je delavstvo odklonilo. Tako se je začel v ponedeljek 9. oktobra v ostravskem premožnem okraju štrajk. Po dolgotrajnem in mučnem pogajanju so prišli slednjič do kompromisa, ki je pač dalekosežnega pomena. Delovni čas jamskih de'avev ostane ob sobotah tudi še znanprej nespremenjen, delavci zunaj morajo pa tudi ob sobotah delati osem ur. Delavski zastopniki so pa rekli, da so pripravljene pogajati se tudi še naprej glede na osemurno delovno obveznost jamskih rudarjev ob sobotah, če bodo delali v ostravskem okraju vsaj pet dni na teden. — Poprečno in akordno plačo so znižali za 25 odstotkov in jo bodo z 18. novembrom še za 5 odstotkov, skupaj torej za 30 odstotkov. Za kopanje 7.57 stotov določena plača 48 čeških kron se je razmerno znižala na 44 kron, a to velja samo za 7 stotov, torej pravo razmerje. Družinske določe so znižali splošno za 25 odstotkov, od 18. novembra naprej bo pa veljal nov dogovor, ki bo določil vračunjenje teh določ v plačo s 70 odstotki, torej s tridesetstotnim odbitkom. Vpeljavo dvakratnega dela na dan za one, ki so zaposleni zunaj, smatra ministrstvo za javna dela kot zadevo, ki naj jo uredi

delavski red in o koji odloča okrožni rudarski urad. Za prehodno dobo bo okrožni rudarski urad takoj vse potrebno ukrenil.

Dogovor ima kakor rečeno dalekosežen pomen za nadaljno prosperiranje češke premožne industrije. Obe stranki sta veliko žrtvovali, premog bo dosti cenejši; ker bo vsled tega premožovni trg bolj živahen, bodo delali po več dni na teden ter že vsled tega več zaslužili. Vrhtega se bo pa tudi vsa ostala industrija poživila, kar ima pri tako izrazito industrijski državi kakor je Češkoslovanska velikanski pomen za ves narod. In ker bo poživljena industrija delala vsled znižanih cen premoga bolj poceni, bodo tako tudi delavci na boljšem in se jim znižanje plač ne bo toliko poznalo. Vidimo, da je treba neke začeti, pa naj bo že kjerkoli, kolo je treba zavrteti, potem se suče samoodsebe.

Nimamo še primera za tako hitro rešitev tako eminentno važne zadeve kakor je opisana; da so rešili ta resni spor v tako kratkem času, za to imata v prvi vrsti zaslugo ministrski predsednik Švehla in minister za javna dela Srba, ki sta se za stvar takoj zavzela in jo tudi srečno izpeljala. Za novo češkoslovansko vladno je bil ostravski premožovni štrajk takorekoč prava obremenilna preskušnja, ki je izpadla izredno ugodno tako za vladno samo kakor za celo državo. Saj ima cela država dobiček od pogodbe. Ne smemo pa pozabiti, da je pokazalo delavstvo to pot veliko večje umevanje državnih potreb kakor ga pa moremo opazovati drugod.

Kolikor moremo sklapati po časnih poročilih zadnjih dni, ima opisana pogodba že dobre posledice in delavstvo samo uvideva, da je bila enkratna žrtve samo navidezna, da ne bodo vsled znižanih nakupovalnih cen nič na slabšem, da so pa pomagali milijonom drugih. Tako so znižali cene premogu in pomagali vsemu prebivalstvu na Češkoslovaskem.

Dnevne vesti.

— Ponosnim in zavednim ženam. V težkih časih, ko je naš jezik vržen iz šole, uradov in deloma tudi iz cerkve, ki je edino pribežališče našega jezika slovenska mati, so sklenila vsa ženska društva v Primorju, da bodo izdala svoj list, da bo s tem njihovo narodno delo še bolj uspešno. Zato apeliramo na vse slovenske žene, da postanejo marljive prijateljice tega lista. Naj bo vsem zavednim ženam v ponos, da so tudi one pripomogle k rešitvi našega vprašanja v Primorju.

— Volilni manevar. Gospod Al. Bašin nam je dostavil popravek k »Slovenčevu« notici, tičeče se bivše tvrde Bašin in drug, v katerem izjavlja, da so vse navedbe navedene novice neistinite. — Nova popolna poštna tarifa, sestavljena po točnih službenih podatkih, je pravkar izšla. Dobi se za 10 D v »Narodni knjižnici« v Zagrebu. Vojniška ulica 13 in v Ljubljani pri Jugoslovenski knjigarni.

— Vloge za tekoči račun pri Mestni hranilnici ljubljanski. Kakor se nam poroča je ministrstvo trgovine in industrije dovolilo, da sme Mestna hranilnica ljubljanska poleg hranilni vlog sprejemati tudi vloge na tekoči račun. Glej inserat v današnji številki lista!

— Na državni žrebčarni na Selu pri Ljubljani je popolniti izpraznjeno mesto upravnika. Natančnejši podatki in pogoji so navedeni v razpisu v Uradnem listu za Slovenijo.

— Srnci ni mogel videti. Pod tem naslovom smo priobčili pred par dnevi notico, da je bil obsojen Franc Kuhar iz Zg. Duplje. Pravilno bi se moralo glasil »Franc Kuhar od sv. Ane« in ne iz Zg. Duplje.

— Zagonezna smrt. V Slovenskih Goricah so tamonjži kmetje našli v potoku Ščavnica Alojzija Münchoferja, mrtvega. Pokojnik je star 76 let in je doma iz Sv. Petra pri Radgoni. Ne ve se še, ali se gre tu za zločin, ali je starček po nesreči zašel v vodo.

— Posilstvo. 23 letni vagabund Fortunat Mejavšek, rodom iz Zg. Zreč je dne 10. t. m. posilil 28 letno Antonijo Kotnik z Dobrove ter nato pobegnil neznan kam.

— Golju. Tovarnarju opekarnarju Alojziju Cominu v Dragi pri Igu se je neki neznan možakar predstavil z napačnim imenom ter ga na ta način ogoljfal za večjo množino opeke, v skupni vrednosti 14.000 K.

— Človeku ni dobro samemu biti, si je mislil pastor William Jones v Daytonu v Ameriki, pa se je kar trlinštiri-

Jasno sveti na našem nebesju zvezda jutranjica, zato pa mora biti naš korak trden, naš pogled mora zreti samo navzgor in naprej, a nikdar več nazaj...

Nedeljski pomenki.

X.

Imenovanje novih ljubljanskih ulic.

Ljubljanski mestni magistrat je v preteklih dnevih prikriti pozval »merodajne faktorje«, naj mu stavijo predloge glede krstitve ulic, ki so nastale vsled živahnega stavbenega gibanja v zadnjih dveh letih.

Po našem mnenju je to stvar bodiča občinskega sveta, a če je sedanjí komisar za sedaj prepričan, da dr. Žerjav ne bo priznal izida predstojeljih volitev in da bo on še naprej vodil županske posle, tedaj je gotovo njegov korak vreden vsega prepričanja, dolžnost »merodajnih« faktorjev, pa je, da se temu vlnudnemu pozivu polnoštevilno odzovejo. Ker jaz brez dvoma ne spadam med »merodajne faktorje«, si seveda ne drznem poslati na magistrat primerne vloge, ki bi jo moral najbrže še kolkovati, ne morem si kaj, da bi vsaj tem potom ne navedel nekoliko misli, ki mi že dalj časa roje po glavi.

Sedanja imena so nastala polagoma in nekaj jih je že iz davne davnine. Ko sem trgal na Grabnu svoje šolarske hlače, so visele po ulicah še dvojezične tablice, tam po septemberskih dogodkih enkrat so pa vpeljali samoslovenske in tedaj smo zagledali tudi označbo »ulica« mesto poprejšnje »ulice«. Če se

prav ne motim, je imel pri teh izpremembah svoje prste vmes tudi dr. Ilešič, kar je sklepati že iz tega, da kažejo nove, še precej čedne napisne tablice prav grobe slovniške napake. n. pr. »Valentin Zarnikova ulica« namesto »Valentina Zarnika ulica«; dr. Ilešič, kakor znano, ne zna ne slovensko in ne srbohrvaško, temveč kvečjemu ilirsko ali sedaj jugoslovansko.

Torej, gospod komisar, ne bilo bi napačno, če se ob teh prilikah očisti in razčisti najprej vprašanje dosedanjih imen, potem šele novih. Tudi so ob prevratu »postrgali« mnogo starega kvasu, to se pravi, očistili ljubljanske ulice avstrijskantsčine ter jih krstili z vsemi mogočimi, bolj ali manj posrečenimi imeni, a večina teh ulic še danes ni dobila novih napisov, tako da človek ne ve, ali so bile te prekrstitve resno mišljene ali ne.

Če hodi človek danes po ljubljanskih ulicah, cestah in trgih, tedaj ima pred seboj skoro kompletno kazalo literarne zgodovine, celo mnogo takih imen, pod katerimi si povprečni izobraženec ne predstavlja ničesar. To gotovo ni nič slabega, celo prav dobro in le znak hvaležnega naroda, vendar se mi pa zdi, da je to vendarle nekoliko preenostranski, kajti literatura je končno vendarle samo del narodove kulture. Popolnoma se je pozabilo pri krščevanju ulic na našo upodabljalno in gledališko umetnost in tudi naša, čeprav revna zgodovina ni našla prav nobenega odmeva.

Zadnjič je predlagal v »Narodu« nekdo, naj dobi veliki češki Masaryk tudi v Ljubljani svojo ulico. Prav je in to gotovo bi ne bilo napačno, če bi se spomnili še kakega drugega velikega Slova-

na, n. pr. Tolstega, Puškina, Mickiewicza, Vuka Karadžića, Celakovskega itd. Nekaj je pa treba pri vsem tem vendarle povdariti, namreč, da naj se ne briše starih, tradicionalnih označb ljubljanskih ulic, ki so pogosto pravi zgodovinski dokumenti in da naj se poslužujemo takega umetničenja le tam, kjer še ni nobene dobre in lepe domače označbe. Naravnost barbarstvo bi bilo n. pr. brisati historični »Turjaški trg« ali »Kongresni trg« in privleči za lase iz groba kakega novega poeta in ga posaditi tja.

Dalje je tudi potrebno opozoriti, da se varujmo smešnosti, kakršne so zagrešili po prevaži n. pr. v Mariboru, kjer je hotela imeti vsaka politična stranka par ulic, imenovanih po svojih strankarskih voditeljih. Dalje glejmo, da ne bomo vsaj preveč kričali o svoji hlapčevski naturi, ki se je valjala nekoč pred Dunajem, danes se pa valja pred Beogradom in bi se valjala jutri pred Rimom.

Za g. komisarja je vsa ta zadeva torej vendarle precej kočljive narave, zato je gotovo najpametneje, če jo odloži in prepusti bodočemu občinskemu svetu, potem naj pa pride ta kadar že hoče. Če bi pa res ne bilo mogoče potrpeti, tedaj bi bilo morda pa še najbolje, da sebe zavaruje in prepusti odločitev enostavno vsem političnim strankam in stanovskim organizacijam, seveda po proporu in ne naj bi potem izvršile provizorično imenovanje. Tudi za ta slučaj si ne morem kaj, da ne bi ponudil par gotovo vsega uvaževanja vrednih nasvetov, ki bi bili aktualni prav za vse stranke in organizacije. V smislu svojih prejšnjih izjavajam moram biti seveda z vsjo odlo-

nostjo za to, da se upošteva vse pango javnega življenja in vse smeri, ki se v njem udeležujejo. Danes je gotovo na prvem mestu politika, zato n. pr. nikakor ne moremo preiti na dnevni red preko predloga, da bi ne dobil dr. Žerjav svojega trga in enako dr. Kukovec, oba že iz hvaležnosti za nesebično in požrtvovalno ljubezen, ki jo izkazuje našemu mestu Brezdvomno bi bilo dobiti kje tudi še kako ulico ali vsaj stezo za Adolfa Ribnikarja in pa Zvonimira Bernota. Za politiko je danes na prvem mestu narodno gospodarstvo in zato Ljubljana ne sme ostati brez »Augusta Praprotnika trga« in vsaj še »Petra Smole ulice«. No, za politiko in gospodarstvom pa lahko pride zopet literatura. Tu pride seveda v prvi vrsti v poštev g. Anton Podbešek, kateremu naj se pokloni kak park ali drevedo, a pozabiti se nikakor ne sme tudi na gospoda Govekarja in I. Laha, pa če bi se moralo vsled tega tudi odvzeti že podeljeno čast kakemu Cegnarju ali Vrhovcu, moža sta bila dovolj pametna, da bi tega ne zamerila. Zlasti za Govekarja je samo po sebi umevno, da mora dobiti trg ali pa vsaj dostojno ulico, saj njegovo ime bo živelo, dokler bo znal kdo slovensko brati, če ne drugod pa vsaj v Cankarjevi »Krpanski kobilici« in v »Naših zapiskih« iz leta 1906., str. 126.

Potem ne smemo pozabiti na našo znanost, ki je sedaj tako skopota zastošana. Tu stoji v prvi vrsti luč zagrebške univerze ter dika in ponos vse ujednjene domovine od Triglava do Vardarja, dr. France Ilešič, ki bi zaslužil najmanj celo Poljansko predmestje. Poleg Ilešiča pridejo v poštev seveda v pr-

Preporoda: »Sicer sta ilirizem in Omladina, Obradović in Strossmayr, Marković in Krek tako mnogostransko različna, kakor le more biti osemnajsto, devetnajsto in dvajseto stoletje, banatna ravnina, gozdovi Šumadije in kranjski Kras, kakor pobegli brat, cerkveni dostojanstvenik in socijalni revolucijonar. Vendar so valovi ene reke, stopnje enim stopnjice, zvoki ene pesmi, pomlad, poletje in jesen enega človeškega leta. V njihovem početju in delovanju so se odkrile sanje, hrepenenje in volja jugoslovanskih mas, da zlomijo tuje vezi, da žive svoje lastno življenje ter postanejo subjekt in ne več objekti evropske zgodovine. Isto kolo se je vrtele, če je izčrpaval Obradović nemško filozofijo, če je Gaj razmišljal o hrvatskem pravopisu, če je Strossmayr kupčiji priti Marković v oblake, če je moral Marković v ječi za svojo uporniško nepotrepljivost ali če je ustvarjal Krek društva in kmetijske zadruge. Kajti iz mladostnega navdušenja ilirizma in čustvene prenapetosti Omladine, iz smotrene jasnosti Obradovičevega razuma in v nemajoče Strossmayrjeve vere v bodnočnost iz odločne Markovičeve prevratnosti in Krekove delovne sile, iz vseh teh nasprotujočih in vendar izpolnjujočih se delov duševne dedščine se oblikuje danes jugoslovanska duša.«

Malo vere in mnogo nezaupanja, mnogo pesimizma in malo optimizma, mnogo zdravih in mnogo bolnih duš je v našem nam, vsem govori Wendel z neizmenim prepričanjem o naši veliki bodočnosti.

desetkrat zaporedoma oženil. Nobena izmed njegovih žen ni vedela za svojo »stvarišico«. Izdajal se je za trgovskega potnika, vsled česar se nobeni izmed »stiriindesetih« ni zdelo čudno, ako ga dlje časa ni bilo. Pri vsaki ženi je bil le nekaj časa, potem je pa odpotoval — »po opravkih« — k drugi. Da se je povrnil k prvi ženi, je rabil točno 6 tednov. Tudi kerici!

Ljubljana.

— Krajevni odbor Jugoslovanske zajednice za Dvorski okraj nima v ponedeljek 20. t. m. ob 8. zvečer seje, kakor je bilo napovedano, ker se ob istem času vrši shod pri »Zlatorogu«, katerega naj se blagovolijo udeležiti vsi odborniki. Seja se vrši v torek ob 8. uri zvečer v prostoru, kakor je bilo dogovorjeno. Za odbor: predsednik.

Pisarna centralnega volilnega odbora »Jugoslovanske zajednice« se nahaja v ljubljanskem »Narodnem domu«, pritličje, desno. — Tam dobe zaupniki krajevnih volilnih odborov NSS in dr. Ravniharjeve skupine vsak delavnik od 4. do 7. ure pop. vse potrebne informacije. Tam je vlagati vse vloge, zadevajoče volilne agitacije. Krajevnim odborom so v pisarni na razpolago volilne tiskovine, kakor vabila na shode itd.

— »Ljubljanska megla« se zadnje dni prav pridno pojavlja in je tako svojeglavna, da jo zamore prodreti ljubo sonce šele opoldan, ali pa še kasneje. Pa končno je megla še vseeno boljša kakor dež ali celo sneg, zato bi bili ljubljanci prav zadovoljni, ako bi ostalo tako vsaj do Božiča.

— Koncert v Zvezdi. V nedeljo, dne 19. t. m. ob 11. uri dopoldne priredi godba ZJZ v Zvezdi promenade koncert.

— Glasbena Matica v Ljubljani priredi v proslavo svoje 50. letnice lepo število pokrajinskih koncertov širom Slovenije. Škoda pa je, da je pri tem prezrla naše Prekmurje, kamor bi Glasbena Matica po pravici smela zanesti slovensko in jugoslovansko pesem.

— »... Fünftzehntausend« — eno imamo pr' nas, aber die hat keine Kinder,« je zadrževala neka ljubljanska »narodna dama« drugi, seveda tudi narodni dami večeraj okrog pol ene ure popoldne nasproti Narodnega doma in kosmata ušesa našega poročevalca so se spomnila na tiste čase, ko so slavnostne ljubljanske fraile in bivše frajle gojile svoj materni jezik po priliki s sličnimi pogovori: »Ah, ljuba moja, wie sie riechen!« — »Freilich, veš danes hab ich mich mit der Seife gewaschen...«

— Predzrna tatvina. Pod tem naslovom smo večeraj poročali o veliki tatvini pri Goršetu na Gosposvetski cesti. Kakor smo danes izvedeli, se cenil vrednost ukradenih predmetov na 400.000 kron. Trgovci z zlatino se svari pred nakupom.

— Tatvine v Ljubljani. Iz garderobe Narodnega doma je bil g. Julij Baru ukraden 10.000 kron vreden povrnik. — Izpred starinarske trgovine Salmič Benjamin na Sv. Jakoba nabr. štev. 27, je bilo ukradenih par škornjev, vrednih 1200 kron. — Raz vrvi dvorišča hiše št. 13, Cesta na Rožnik je bila grofici Angeli Auersperg ukradena volnena pletena jopica rujave barve, vredna 3000 kron, nadalje ženska obleka kmetkega kroja z velikimi rožami, vredna 2000 kron, majhen bel predpasnik, vreden 200 kron in bela že nekoliko raztrgana rjuha, vredna tudi 200 K.

Maribor.

Učne knjige so silno drage, vsled česar jih mnogim učencem ni mogoče kupiti ter vsled tega v šoli zaostajajo. Tu bi morala poklicana oblastva najti kako pomoč, ker bo sicer izobrazba naše mladine silno pomanjkljiva, kar držiavi nikakor ne bo koristilo.

Smolo ima trgovec Zentner v Mariboru. Pred nekaj dnevi so, kakor smo poročali, vlomili neznani storilci v njegovo trgovino in mu napravili za mnogo tisočakov škodo. Ampak ta nesreča še ni bila dovolj. Štirje šolarčki so se šli po Gosposki ulici »vojsko«, ampak »zares«, ker je frčalo kamenje čez cesto kakor v ofenzivi. Pri tem je nehoti razbil eden od teh junakov — ne morebiti glavo ali nos svojemu nasprotniku, ampak šipo izložbenega okna omenjenega trgovca.

Midva sva srbska sina švabske matere, sta vpila nekega večera po Koroski cesti razgrajajoča brata Miha in Jože Völker. Ker nista hotela ubogati policijskega nadzornika, ju je ta dal aretirati; tička pa sta jo hotela popihati, vendar se je posrečilo vjeti Jožeta in ga odvesti na stražnico. Od okr. sodišča sta dobila Jože Völker 14 dni strogega zapora, Miha Völker pa samo dva dni zapora.

Celje.

Kumrovo posestvo na Tovstu, katero je imel do sedaj dr. Gollitsch v najemu, je v četrtek 16. t. m. izdražbal Celjski odsek Sav. podr. S. P. D. Tako je prešla ta važna postojanka v slovenske roke. To narodno pridobitev moramo z veseljem pozdraviti tudi iz stališča turisticke in tujškega prometa. V celjskem pogorju nismo imeli do sedaj nikakršnega pravega zavetišča, ki bi bilo primerno oskrbovano. Odsek bode namestil v »Celjski koči« oskrbnika, da bodo obiskovalci tega pogorja vsak čas lahko postreženi z jestevinami in dobro pijačo. Urejeno bo pa tudi prenočišče 5-6 postelj, kar bo posebno važno za zimski sport oz. za smučarje, ki imajo svoj teren na Svetini. Odsek prevzame posestvo takoj, kakor hitro potrdi najemno pogodbo mestna občina.

Mestno gledališče v Celju. V četrtek zvečer je naše dramatično društvo z dobrim uspehom uprizorilo Mollierevega »Namišljenega bolnika«. V naslovni vlogi je gostoval g. Plut iz Ljubljane. Gledališče je bilo popolnoma razprodano.

Državna krajevna zaščita dece in mladine v Celju namerava za Božič obdarovati z obleko najrevnejšo decu. V ta namen je od celjskih denarnih zavodov prejela že precej denarja. Vendar pa je to še veliko premalo in se bodo med občinstvom zbirali še nadaljni prispevki. Društvo upa in prosi, da bi se nabiralce povsod prijazno sprejelo. Dobrodošel je vsak tudi najmanjši dar.

Odlikovanje. Z redom belega orla V. reda sta bila odlikovana gg. major Šuput in major Plaskan, oba iz Celja.

Cene mesa, slanina in masti v Celju. Govedina v mesnicah I. vrste 52 K, II. vrste 48 K, na trgu I. vrste 48 K, II. vrste 36 K. — Teletina I. vrste 64 K, II. vrste 56 K. — Slanina se prodaja domača po 120 K, ameriška 106 do 112 K; mast domača 124 K, ameriška 114 K. — Svinjsko meso I. vrste 80 kron, II. vrste 70 K kg.

Jačca stanejo v Celju 7 K 50 v komad. — Mleko se prodaja liter po 12 K in ga je dovolj na razpolago.

Mlevski izdelki. Moka št. 0 se prodaja po 25 K, št. 2 24 K, št. 4 22 K 60 v, št. 6 20 K. — Sladkor v kockah stane 70 K, kristalni 60 K.

Tapetnik g. Leopold Dolaj je otvoril v Kapucinski ulici novo delavnico.

Pokrajina.

Iz Metlike. Na Martinovo nedeljo je bila uprizorjena v čitalnici veseligrada — enodejanka »Doktor Hribar«. Hvala gre Sokolovski agnosti, da imamo v tem letu že dve uprizoritvi. Igra je lepo uspela. Posebno je ugajal g. Ivan Malešič, ki se obrača na odru pristo in nepristiljeno, kot bi bil doma. Njegov nad vse lep in zvočen glas je v kupljaju izpopolnil, kar je manjkalo. Tudi ostali sodelujoči so pokazali, da bi lahko igrali, ako bi bilo več dobre volje. Režija je bila v dobrih rokah. Končni užitek sta nudila gos in vino pri gostilničarju g. Kurentu. Ves večer nam ostane v lepem spominu, le žalobno, da bo treba čakati morda zopet par mesecev na kako prireditve.

Sokolstvo.

Prosvetni oddelek Sokola I vabi na predavanja, ki se bodo bodoče mesece vršila na Taboru. Na sporedu so predavanja iz zdravstvene, idejne sokolske, nacionalne in zgodovinske literarne stroke. Posebna predavanja oskrbi mladinski odsek za sokolski naraščaj in deco. — Za člane priredi starosta dr. Pestotnik krajši tečaj za češki jezik, namenjen v prvi vrsti onim, ki hočejo proučevati češko sokolsko literaturo. — Vsako nedeljo popoldne so članom na razpolago topli društveni prostori na Taboru, kjer se obiskovalci lahko poslužijo časopisov, revij in knjig. — Javna knjižnica na Vidovdanskem cesti posluje trikrat na teden. — Pevski odsek ima odslej redno skušnje v torkih in četrkih. Pevci, prijavite se! — Orkester ima svoje vaje vsak torek in petek. — Prosvetno zabavne prireditve: 5. decembra Matjažev popoldan za mladino — za člane zvečer na Taboru. Telovadni večer 7. decembra v Unionu. — Delo je lepo zasnovano. Pozivljamo vse člane, da se dela živahno udeležujejo in da sebi v prid uporabijo plodove, ki jih nudijo naše prosvetne prireditve. Predsednik.

Volilni shodi

„Jugoslovanske zajednice“.

V NEDELJO, DNE 19. NOVOBRA:

Gostilna »pri Ribiču«, Dolenjska cesta (ob pol 10. dopoldne), govore Skulj, Rupnik, Jelačin.

Gostilna »pri Sokliču«, Pred konjušnico (ob 10. dopoldne), govore Pustoslemšek, Stane Vidmar, Juvan.

V PONDELJEK, 20. NOVOBRA:

Gostilna »pri Zlatorogu«, Gosposka ulica (ob 8. zvečer), govore dr. Ravnihar, Ivan Tavčar.

Gostilna »pri Flegarju«, Zaloška cesta (ob 8. zvečer), govore dr. Hacin, Stane Vidmar, Rupnik.

VOLILCI UDELEŽUJTE SE SHODOV V NAJVEČJEM ŠTEVILU!

Gledališče in glasba.

Narodno gledališče v Ljubljani.

Nedelja 19. novembra 1922:

Drama: Ob 15. Krojaček-junaček. Izv. Ob 20. Jack Straw. Izven.

Opera: Seviljski brivec. Izven.

Ponedeljek, 20. novembra 1922:

Drama: Ploha. Red C.

Opera: Zaprt.

Muzika Dravske divizijske oblasti izvaja pod vodstvom svojega kapelnika dr. Josipa Čerina na svojem I. letošnjem simfoničnem koncertu v ponedeljek, dne 20. t. m. ob 8. uri zvečer v dvorani hotela Union Brahmsovo IV. simfonijo v e-molu. Johannes Brahms je bil rojen leta 1833 v Hamburgu. Nekaj časa je deloval kot dirigent, nato pa se je posvetil popolnoma kompoziciji do svoje smrti 3. aprila 1897. Število njegovih skladb najraznovrstnejše oblike je veliko in najodličnejši glasbeni estetiki in kritiki smatrajo Brahmsa kot najboljšega naslednika neumrlega Beethovna. Njegove skladbe se odlikujejo po globoko občutni invenciji in po strogi klasični obliki. Brahms ne pozna drznih postopov ne v harmoniji, kakor tudi ne v vodstvu posameznih instrumentov, vse je lepo umerjeno in skladno. Svojo IV. simfonijo je napisal v karakterističnem e-molu in zato nosi celotna ta skladba globok melanholičen značaj. Vstopnic je še dovolj na razpolago in se dobe v ponedeljek cel dan v Matični knjižnici na Kongresnem trgu in zvečer od 7. ure dalje pri koncertni blagajni v Unionu. Začetek točno ob 8. uri zvečer.

Koncert gospe Ade Poljakove. Ga. Ada Poljakova, ki je dosegla pri dveh gostovanjih v naši operi sijajen in popoln uspeh, nastopi v opernem gledališču kot koncertna pevka v torek, dne 21. t. m. Pela bo skladbe Rimski-Korsakova, Rahmaninova, Dargomižskega, Balakireva, Glinke, Cimarose, Martinija, Pergolesija, Debussyja, Schumanna, Griecina in Musorgskega nekatere znamenite otroške pesmi. Na klavirju bo spremljal g. prof. Ruč, pri pesmi Glinke »Dvom« bo igral čelo operni soločist g. Feršnik. Začetek ob pol 8. uri zvečer. Lepaki s sporedom in tekstom nekaterih ruskih pesmi, ki se bodo na koncertu izvajale, so na razpolago pri operni blagajni in na večer koncerta pri biljetarjih.

Marionetno gledališče v Mestnem domu igra danes na splošno željo bajko »kraljevi Rožencvet in princesa Lilijana«. Pred tem burka »Preizkušnja«. Predstave se vrše ob 15. in 18. uri.

Društvene vesti.

Odbor saveza dobrovoljca vabi vse v Ljubljani bivaajoče dobrovoljce, da se udeležijo sestanka dne 21. t. m. ob 20. uri v salonu restavracije Lloyd. Poroča delegat o beograjskem kongresu.

* Policijski preglednik na kandelabri. Na Dunaju se je obesil na plinski kandelaber policijski preglednik Walter Löser, ki si je že večkrat poskušal vzeti življenje. To je v zadnjem času že drugi slučaj, da se Dunajčani obesa jo na ulične svetiljke.

Imaš bolečine v obrazu? V telem telesu? Uporabljal Elza-Fluid! Potrebujes ti dobrodejno in okrepčujoče mazilo? Uporabljal Elza-Fluid! Ali te muči glavobol? Zobobol? Trganje? Uporabljal Elza-Fluid! Ali žališ najboljšo za njegovanje zob, kože, glave? Uporabljal Elza-Fluid! Ali si preveč občutljiv glede mraznega zraka? Uporabljal Elza-Fluid! Ali žališ dobro domače in kozmetično sredstvo? Uporabljal Elza-Fluid!

Fellerjev pravi Elza-Fluid je mnogo močnejši, izdatnejši in boljše delovanje kakor francosko žganje. Nekoliko kapljic zadostuje, da tudi ti rečeš:

To je najboljšo kar sem kedaj okusil!

Isti Elza-Fluid v vseh dotičnih poslovnih, vendar pa zahtevaj samo pravi Elza-Fluid lekarnarja Feller. Ako naročiš naravnost, stane s pakovanjem in poštnino če se denar pošlje naprej ali po povzetju:

3 dvojnaté ali 1 špeciálna steklenica 24 Din
12 dvojnatih „ 4 špeciálna steklenice 84 „
24 „ 8 špeciálnih steklenic 146 „
36 „ 12 „ 208 „

Na te cene se računa sedaj 5% doplatka

Pisma je natančno adresirati na:

E. v. FELLER, lekarnar, STUBICA DONJA

Elzatrg št. 357, Hrvatsko.

Kot primot: Elza-oblič zoper kurja ošesa 2 Din in 3 Din; Elza-mentolni štrniki 4 Din; Elza-švedske kapljice za želodec 10 Din; Elza-zagorski prsni sok proti kašlju 9 Din; Elza-ribje olje 20 Din; Elza-voda za usta 12 Din; Elza-kolonska voda 15 Din; Elza-šumski miris za sobo 15 Din; Glycerin 4 Din in 15 Din; Lysol, Lysoform 12 Din; Kinešil čaj od 1 Din dalje; originalno Radikum francosko žganje, velika steklen. 15 Din; Elza-mrčesni prašek 7 Din, strup za podgane in miši 7 Din. — Za primot se pakovanje in poštnina posebej računa.

vi vrsti Niko Zupanič, dr. Derganc, Vladimir Knaflič in podobni heroji, ki s tako vno razganjajo slovensko temo.

Dalje bi ne bilo odveč ovekovečiti tudi nekaj najvažnejših zgodovinskih dogodkov, kakor n. pr. otvoritev nove dolenske (Puceljeve) železnice, ustanovitve mariborske oblasti odprave nepotrebne slovenske univerze in podobnih velepomembnih momentov.

Kakor je torej imenovanje in poimevanje ljubljanskih ulic na videz brezpomembna lapalija, tako da jo je večina ljubljancov gotovo še prezrla, pomenja v resnici vednarle dogodek, ki globoko posega v vse naše javno življenje in bi pravzaprav moral razburkati vse ljubljanske duhove, vsaj toliko, kot jih je Svengali.

PETER KUŠTRIN:

„Lintvern“.

Beseda »lintvern« je sicer nemška in pomeni toliko kakor »zmač«. Mislim pa, da mi tukje ne bo nihče zameril, ker za poljo, o katerem sem se namenil pisati, slovenske besede nisem mogel najti. — Ko sem bil še kratkosrajčnik, mi je babica pripovedovala povesti o lintvernu in spominjam se, da me je bilo silno strah, kadar je nazorno opisovala, koliko devic je ob celovškem jezeru požrl in kako mu je hrabri vitez sekal glavo za glavo, pa so mu vedno zrasle nove. Grozna prikazen in strašna pošast je bil bojda lintvern in zato imenujem vse zakonske žene, ki hočejo nositi moške hlače, kratkoma »lintverne«. Naj vam dragi čitatelji — saj vem, da ste siti

političnih polemik — za kratek čas predstavim vsaj enega takega lintverna. — Takoj pa zaradi miru in prekrasne zastopnosti v hiši povem, da moja žena ni lintvern. Ljubka je in zavbrna ter mi ni zmožna reči nobene žal besede, če bi bil še tako neroden. —

Imam prijatelja, ki je pošten in soliden dečko. Rad poje, veseli ga zabavna družba. Vinjenega še nisem videl nikoli. Nekoč ga je nenadoma pri srcu zašegotalo in zahotelo se mu je po družici, ki bi mu lajšala pezo življenjskih skrbi. Odločno sem mu prijateljsko svetoval, naj ne skoči v jarem sv. zakona, ker so danes hudi časi — fant je državni uradnik in s tem se razume sijajno plačan — in pa, ker je še premal in premalo izkušen v tozadevnih zadevah. — Povedal sem mu, da brez gmočnih sredstev ni srečnega zakona, ker gre ljubezen skozi želodec in da si lepega zakona brez poštenega stanovanja misliti ne morem. Pa ga je vseeno vrag zmotil. Punčke so res pridkane in ljubezlive v ljubezni in čakajo samo trenutka, da župnik zaveže čez roki stolo. Takrat pa se čudno hitro izpremeni. Nataknejo si rozičke, angelček se izpreobrne v hudika: zagospodovati hoče! Prvih štirinajst dni je v zakonu sicer prav prijetno, četudi ni stanovanja in presrečni zakonski par lahko počiva (ali pa tudi ne?) v nezakurjeni podstrešni kamri. Kmalu pa zadovoljnost gine in moč občuti v žepu kačo. Joj. Nujihi potreb na cente. Drv ni, premoga še manj žena ima obnočno obleko, rada bi novo boo, lep klobuk in njeni čevljički niso več moderni. Mož bi vse rad kupil, ustregel bi rad ljubi ženi, toda v žepu — kača!

Zalost mu zleze v srce, obupan je, ker svoji dragi ustreči ne more. —

Tako približno se je godilo po medenih tednih tudi mojemu prijatelju. Po dveh tednih se mu je ljubljani angelček, zlata duša, srček in pikapolonca izpremenila v hudika, koncem tretjega tedna pa že v lintverna. Prišel mi je potolžit svojo srčno bol, razjokal se je bridko in obupan vzkliknil: »Oh, zakaj te, moj preizkušeni Peter Kuštrin, takrat nisem poslušal in ostal samec.« Smeje sem mu odvrnil: »Zvoniti po toči je prepozno. Uдай se v božjo voljo! Kakor si si postal, tako boš ležal. Če je vitez ugnal celovškega lintverna, uženeš ti tudi svojega!« — Zahvalil se mi je in odšel. —

Ubogega nesrečnika od tistihmal nisem srečal pet mesecev. Izvedel sem, da mu je štorilja prinesla punčka. — Čudno se mi je to zdelo in proti vsem naravnim zakonom nekoliko preneglo, kar se pač v današnjem protizakonitem času precej pogosto dogaja. Srečen in zadovoljen mi je prišel povedat veselo novico. Toda potolžil mi je hkratu, da ima njegov lintvern čedalje več glav. Včasih je dejal, že navsezgodaj jutraj začne rentatiti. »Neroda, kaj se daš na stranico postelje? Ali ne veš, da se s tem postelja kviri?« — Kje si se sinoči potepal? — Po čudnem parfumu dišiš! — V družva ne smeš nikoli več! Tam se samo drug drugega podpluhuje in opravljate svoje žene. — Ko si se odpravil od doma si si pol ure umival zobe. Tako vester za negovanje zob nisi bil nikoli. Gotovo si šel kako flenčo poljubovat. — Pod Trančo si potem stal z dvema harfama! Čakaj, čakaj! —

Molčal sem in šel v službo. Bilo je precej dela in sem se vrnil šele ob četrtni tri popoldne. Še nisem dobro odprl vrat, je že zagrmelo: Zopet si bil v gostilni, pijanec! Ali ni škoda denarja? In pridiga brezpotrebna, neutemeljena, se je nadležljava ves čas kosila. Še pes ima rad mir pri jedi, zakonski mož, kateremu je Bog za pokoro naprtil lintverna na ramo, ga nima. Včasih sem ji odgovarjal, sedaj molčim. To jo seveda še bolj razkaži. Peter Kuštrin pomagaj mi, daj mi dober svet, kaj naj storim!

»Nič se ne jezi, nič si ne beli glave, lintverni so vsi enaki, sem mu odvrnil. «Lintverni so hudobe — blagih, dobrosrčnih žena med njimi ni. Hudobe so, ki vse ljudi sodijo slabo po merilu svojih slabih lastnosti. Lintvernu je vsaka moževa družba ničvredna, vsak še najboljši prijatelj človek pod potjo. Lintvern svojega moža ne razume ali ga noče razumeti. Lintvern moža zmerja vpričo otrok, zato, da ga jim prisovraži. Lintvern z neutemeljeno ljubosumnostjo odganja moža od sebe in ga nezavedno tira v naročje drugi ženski, ki ga želi razumeti in ki njegove napake odpravlja z lepo, prijazno in dobrohotno besedo. — Skratka lintvern je grobok svoje, sreče svojega moža in svoje družine. — Dobro te poznam prijatelj, da si soliden, da nisi babjek, da vso svojo plačo prvega prineseš ženi. Vem, da se nima prav nič pritoževati. In zato vzemi njene hrulacije in sitnosti za dvtp. Smej se in kadar bo zopet odprla vse registre svojega hudobnega jezika, ji pomoli pod nos polo papirja in svinčnik, pa reči: »Ljuba ženka nič ne slišim, kar hočeš povedati, napiši! Zvečer bom

pa prebral!« Okreni se in pojdi v oštarijo. Kregati se ne bo mogla, napisala pa tudi ne bo nobene besede. In za enkrat bo mir. Drugič pa poskus ponovi! Sicer pa mislim, da bo lintvernu posekal glave njegov otroček. Zibala ga bo in cmrljala, motila se bo z njim. Dosedaj je imela pač preveč časa za nepotrebne sekature! — Prijatelj se je vidno potolažen poslovil in mi je kmalu sporočil, da je moze zdravilo vsaj nekoliko pomagalo. Zato se ga poslužite vsi njegovi sotrpini in morda še dočakam — upanja imam sicer malo — da izumre zard lintvernov — Ksantip! —

Dostavek. Zakonski mož! Preberi danes ta podlistek svoj ženi. Če jo bo ujezil in razkačil bo to znamenje, da je ona — lintvern. Gotovo, kot se gotovo jaz pišem Peter Kuštrin.

Orig. Schapirograph
THE REX Co, Ljubljana

Zakaj? Zato ker je velikansko množino suknja, platna, parhenta in hlačevine prejela iz inozemskih tovarov, ter prodaja po čudovito nizkih cenah veletrgovina R. Stermechi, Celje, št. 358. Cenik s tisoč slikami zastoj.

Tajinstveni morilec deklet.

(Nadaljevanje.)

Viljem je šel mimo obeh moških, ki sta bila zatopljeni v svoj pogovor, da nista slišala njegovih tihih korakov. In mimogrede je slišal dovelj. Ker popolnoma razločno je čul, ko je dejal John svojemu spremljevalcu besede »prokleta sodrga — naznanil — policija«.

»Le potrpi lopov!« je škripal Viljem. Sedaj vem, kdo nam je napravil nočni obisk policije. Le potrpi! Za svoje izdajstvo dobiš plačilo, — toda drugo kot od policije razpisano nagrado tisočih funtov šterlingov.«

Edina rešitev.

Elen Morris, ki se je nahajala v vili barona Hardinga, si je morala obupana priznati, da je proti baronovim nakanam brez vsake moči.

Slišala je, ko je baron zapustil hišo. Zavedala se je, da bo izgubljena, ko se bo vrnil zjutraj vinjen in poln strasti domov.

Zgubljena? Izročena baronovi pohoti na milost in nemilost? Ne! Tega ni hotela dopustiti in magari če bi se imela obesiti na vrvice okenskih zaves.

V strašnem strahu je ubogo deklet prečulo vso dolgo — dolgo noč, vedno v strahu, da vstopi tako osovraženi ji baron v sobo. Kaj naj ji pomaga njena šibka moč proti korenjaškemu v sobi, ki je imel poleg tega gotovo še več pomagalec, da jo podvrže svoji volji. Ničesar ji ne preostaja, kot smrt.

Mislila je na Viljema, toda ta ji ni mogel pomagati, vsaj ni vedel, kam da so jo zvalili. Nobene rešitve nikjer — bila je izgubljena.

Končno se je pričelo daniti. Elen je slišala udarce ure iz nekega zvonika v daljavi.

Naenkrat pa je zaslišala še druge glasove. Nekako praskanje in šumenje, kot da se nekaj pred vrati giblje. Nehote se je ozrla proti vratom. Težka hrastova miza je stala še vedno pred njimi. Toda polagoma je nekdo pri špranji porinil bel listič v sobo, ki je padel na tla.

Začudena ga je Elen pobrala. Listič je bil popisan in Elen je videla na prvi pogled, da izvira pisava od ženske roke. Na njem je bilo zapisano:

Nesrečna sotrpinka!

Se imaš eno sredstvo, da se rešiš. Toda ne smeš se obotavljati, ker če pride baron Hardy nazaj, potem bo prepozno. Zato stori, kar ti tukaj svetujem, ker sicer si izgubljena!

Kmalu se bo v sobi prikazala odprtina, iz katere se bo dvignila miza, obložena z jedili in pijačo. Ne dotakni se ničesar, temveč čakaj, da se prične miza zopet pogrezati. Tedaj stopi brez pomisleka nanjo in se spusti z njo vred v globino.

In sedaj pazi! Ko se bo zaprl strop nad teboj, boš zapazila na desni strani zidu močan železen kavelj. Obesi se nanj in zdrži vsaj nekaj sekund, potem te bom rešila!

Elen je mislila, da sanja, ko je zopet in zopet brala te tako tolažilne besede. Toda ali ni bila to morda le zvito nastavljena past, da bi se ji vzelo celo zadnje pribežališče — smrt?

Toda ne! Kakšen smisel naj bi to imelo, ko se je mogel odpor šibkega dekleta lahko premagati.

Elen se je odločila slediti nasvetu nepoznane pomočnice. V skrajni napetosti je čakala na prihod mize.

Ni dolgo trajalo, ko se je neslišno odmaknil en del tal in takoj se je na njegovem mestu prikazala bogato obložena miza. Elen je zapazila, da se je plošča, na kateri je stala miza, popolnoma prilegala odprtini.

Pristopila je bližje. Čakala je že precej časa, toda miza je ostala neigibna na svojem mestu. Mrzlo je spreletelo ubogo deklet: če bi prišel sedaj baron Hardy, potem bi se izjalovilo tudi zadnje njeno upanje na rešitev.

Naenkrat se je Elen stresla. Popolnoma jasno je videla, da se je miza polagoma pričela pogrezati. Hitro je stopila na pogrezojočo se ploščo in se sklonila s svojim trupom čez mizo, da ne bi zadela ob rob odprtine.

Vedno globlje se je pogrezala miza. Sedaj se je zaprl strop nad njo. Zagledala je železni kavelj, pognala se proti njemu in v prihodnjem trenutku je visela na zarjavelem železu. Takoj je občutila, da ne bo mogla dolgo zdržati. Nekaj trenutkov samo, moči ji bodo opešale in padla bo v globino.

Že so popuščali njeni prsti, ko je naenkrat čutila, da se stena giblje. Dvoje rok jo je objelo in jo potegnilo v popolnoma temen hodnik.

»Rešena!« je nekdo zašepetal tik nje.

Elen je čutila, kako jo nekdo vleče za seboj, toda videti ni mogla ničesar. Tudi jo je čudežna rešitev tako presenetila, da ni mogla spraviti iz sebe nobene besede, s katero bi se zahvalila svoji rešiteljici.

Naenkrat je prodril v hodnik slaboten svetlobni žarek in šele sedaj je Elen zagledala poleg sebe osebo, ki jo je rešila. Bilo je mlado deklet z lepim, toda mrtvaško bledim obrazom.

MALI OGLASI

PRODAJA:

POSESTVO, lepa hiša, novo popravljena, poleg tudi potrebnih materialov za dobiček. 6 orahov zemlje, velik vrt, gozd itd. Leži ob glavni cesti, pol ure od M. Proda se radi b. 100.000 K. Barbara Šnar, G. G. Ljubljana, št. 35 pri Mokrogu.

PRILICNO HIŠO, dve sobi, dve kuhinji, zraven velik vrt z gospodarskim posojem, 20 min. od Ljubljane. Stanovanje takoj na razpolago. Polize se v Zg. št. 45.

NOVO HIŠO z vrtom in pristanom, pol ure od Kranja. Priljubljena za kakršnikoli obrtnika, stanovanje prostorno. Več pove lastnik Kristančič, čevlji, mojster Predosije 79. p. Kranj.

HIŠA (vila) z vrtom in njivo za ceno 150.000 dinarjev. Lega v letoviščnem kraju ob Savi in postaji Zidani most — Brežice. Poslopje letos dovršeno. Agenti izključno. Proda se iz službenih ozirov. Natančneje lista.

pismo: Blagajna I. dunavskog parobrodskog društva Beograd, Bogojavljenka br. 8/II.

STEDILNIK, 21x30 mm, z modricami in opeko ter tudi ena lončena peč za večjo sobo pri Jos. Senica, Za Beogradom 6.

APNO la, garantirano dobro žgano iz vodnega kamena (kroglice) več vagonov za takojšnjo ali poznejšo dobavo po zmernih cenah. Istotam 1 vagon smrekovih suhih plohov, 50 mm debeline. Več pove Stefan Grušič, trgovec z lesom in anonom. Stranje pri Kamniku.

HIŠO v sredini Ljubljane, pripravno za trgovca za 800.000 K takoj. — Naslov v upravi lista.

HIŠO V BELJAKU (Koroško) na emem kraju, s prostim stanovanjem, trnadstropno, 21 prostorov, vodovod in drvarnice in lepim vrtom na nizki ceni takoj. Ignac Wedam, Beljak, Flussgasse 10.

NOV PISALNI STROJ, po ugodni ceni pri Fr. P. Zalec, Ljubljana, Stari trg 9.

PLETILNI STROJ št. 8, nekoliko rabljen. Cena po dogovoru. Naslov v upravi lista.

SLUŽBE:

UCENCE IN UCENKE sprejmeta Brata Knez, zlatarja in draguljarja, Celje Gaberje. Kupujeta tudi zlomljeno zlato in srebro po najvišji ceni.

ISCEM MESTA kot prejemalca vsakovrstnega dela po dogovoru v okraju Celje Dravograd. Ponudbe pod »Prejemalec 184« na upravo lista.

VEČ ČEVJARSKIH POMOČNIKOV se sprejme proti dobremu plačilu s hrano in stanovanjem. Sprejme se tudi enega učenca. Zglasti se je pri Anton Marčan, čevljarji mojster, Priliskovo 80, p. Kranj.

MANUFAKTURIST, starejša ali mlajša moč, zanesljiv, se takoj sprejme pri tvrdki Anton Mohorič, Ptuj.

GOSPODIČNA iz ugledne rodbine želi mesta prodajalke ali blaginčarke. Ima več let pisarniške prakse. Ponudbe prosil pod »Marljiva in zanesljiva« na upravo lista.

RAZNO:

PEKARNA na prometnem kraju se vzame v najem. Ponudbe na upravo lista pod št. 824.

SPREJEMAM v preoblikovanje moške in damske klobuke. Sprejme tudi vsa modistovska dela in čepice: J. Stemberger, Dunajska cesta 9.

SOLIDNA TRGOVKA vzame manufakturno blago v komisijo za prodajo. Dopolni se pod »Solidna trgovka« na upravo lista.

DRVA oddaja vsako množino. Rezanj drv z motornim obratom. Ludvik Heršič, na Priskovcu za prel. belg. vojašnico.

Velika izbira otroških vozičkov, dvokoles in šivalnih strojev po ceni J. Batie, Ljubljana Stari trg 28.

Sprejemajo se v polno popravilo enajljanje z ognjem in ponikljanje dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni stroji.

Tovarna dvokolesa, Tribuna otroških vozičkov Ljubljana Karlovska cesta 4. Zvonarska ul. 1.

SUKNO za promenadne in športne obleke v bogati izbiri A. & E. Skaberne Ljubljana, Mestni trg št. 10.

Urar
Ed. Škopek
Ljubljana, Mestni trg št. 8.
Velika zaloga ur, zlatnine, srebrnine in optike. — Popravila se izvršujejo strokovno in pod jamstvom.
Cene nizke.

Parketne deščice
iz slavonskega hrasta, trešno lepenko, lesni cement dobavljam v vsaki množini najceneje.
I. Jugoslovanska tvornica Bakula
JOS. R. PUH
LJUBLJANA
Gradaška ul. 22 - Telef. 513

Enkratna objava 1½ din. Priporočajo se sledeče tvrdke:

SPEDICIJE:
Orient, d. d. Ljubljana, Sodna ul. 3, tel. 463.
Balkan, d. d. Ljubljana, Dunajska c.

VELETRGOVINA VINA:
Restavracija »Zlatorog«, Ljubljana, Gosposka ulica.

FOTOGRAFSKI ATELIJE:
Kunc Franc, Ljubljana, Wolfova ul. 6. Prvi domači zavod za povečanje slik.

SLAŠČICARNA:
Kalaš, Ljubljana, Židovska ul.

Franc Brumat, Ljubljana, Mestni trg 25/1.

TRGOVINA BOMBAŽA: SUKANCA LTD.,
Karl Prelog, Ljubljana, Stari trg 12.

PARNI PEKARNA.
Jakob Kancič, Ljubljana, Gradišče.

PAPIRNI TRGOVINA:
I. Gajšek, Ljubljana, Sv. Petra c.

VLIVANJE VSAKOVRSNIH KOVIN:
Pezdinik & Cie, Ljubljana — Zg. Šiška.

KNJIGARNA:
Zvezna knjigarna, Ljubljana, Marijin trg 8.

KAVARNE:
»Central«, Ljubljana, poleg ljubljanskega mosta, Stefan Mikolič.
JADRAN, Breg, vsak dan koncert.

TRGOVINA Z ZLATNINO IN SREBRNINO:
Ivan Pakiž, Ljubljana, Stari trg 20.

KAMNOLOM IN OPEK. STROP:
Kleemanns ver. Fabriken, Ober-türkhem und Faurndau.

Produktivna zadruga pleskarjev, sabo- in črkoslikarjev. reg. z. z. o. z. Ljubljana, Gosposka ul. 4.

KONFEKCIJSKE TRGOVINE:
J. Maček, Ljubljana, Aleksandrova cesta št. 3.

DOBAVLJALEC KLOBAS:
Novak Tavladijac, Ljubljana, Moste 145, najcenejše in najljubše klobase.

STAVBNO IN UMETNO TESARSTVO:
Jakob Pavlič, Domžale.

Zahvala.

Ob priliki prebridke izgube nepozabnega soproga in očeta

Henrika Debevca

ravnatelja podružnice I. hrvatske štedionice v Ljubljani

Izkazalo se nam je toliko iskrenega sočutja, da ni mogoče izreči vsakemu posamezniku našo zahvalo in se tem potom zahvaljujemo najsrčnejše vsem onim, ki so spremili dragega pokojnika na njegovi zadnji poti in vsem onim, ki so položili na njegov mrtvaški oder prekrasne vence in šopke.

Ravno tako se zahvaljujemo tudi za vse neštete pismene dokaze iskrenega sočutja.

Zaljujoči ostali.

Za Miklavža!

Najcenejše in najhvaležnejše darilo našim malim:

MOJ ZVERINJAK

knjiga s 45 slikami in k tem spadaljočim besedilom, za pouk in kratak čas K 20.—

MOJI LJUBCKI

živalske slike za naše malčke na trdem močno vezanem kartonu K 32.—

MLADI SLIKAR

10 tiskanih predlog za porbarvanje z akvarel-barvami ali pastel-barvami K 12.—

ČRNI PETER

staroznana, vesela družabna igra za zimske večere. 1 igra K 12.—

Vse se dobi v

Zvezni knjigarni

v Ljubljani, Marijin trg 8.

IVAN JAX IN SIN

LJUBLJANA - GOSPOSVETSKA CESTA ŠTEV. 2.

Sivalni stroji in stroji za pletenje

izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v LINC. — Ustanovljena leta 1867. Vezenje poučujejo brezplačno. — Popravila se sprejemajo. — Lastna delavnica.

Pisalni stroji „Adler“. Ročesa iz prvih tovarn!

Dürkop — Styria — Waffennrad.

Lepi trgovski

LOKALI s skladišči

takoj na razpolago

kupcu dvonastropne hiše z staro dobro vpeljano trgovino v sredini mesta Ljubljane na zelo prometni točki. Lokali so razven specerije pripravni posebno za trgovino z manufakturno, konfekcijo, železnim, usnjem in mesarjico. Zmerna cena. Ponudbe pod »Sigurna eksistenca« na An. zav. Drugo Beseljak, Ljubljana, Sodna 6.

Razno perilo

za dame, gospode in deco priporočila tvrdka

A. & E. Skaberne, Ljubljana, Mestni trg 10.

Zdravnik za notranje otroške bolezni

dr. Ant. Brečelj

Ljubljana, Emonska cesta 20

ima telefon št. 620.

Pečatne znamke

(Prägedruck — Siegelmarken)

dobro gumirane v vseh barvah in najfinjši izvršitvi izdeluje najhitreje

Tvornica pečatnih znamk, stampilij in pečatov

ANTON ČERNE, gravur

LJUBLJANA, Dvorni trg 1

Katalogi — franco!

Nekoliko hidrauličnih

stiskalnic za klobuke

popolnoma kompletnih, se prodajo po zelo ugodni ceni. Pismene ponudbe na upravo našega lista pod št. 617.

Prvovrstne banaške prašiče, špeharje

ter vsako soboto in nedeljo

sveže domače jetrne, krvave in mesene klobase

ima na zalogi

Joško Jabačin, Ljubljana, Dolenjska cesta 1. Točijo se prvovrstna dolenjska in štajerska vina.

Zahvala in priporočilo!

Osebnost mi ni mogoče, vsakemu posebej se zahvaliti za naklonenost, katero sem skozi dolga leta uživala od svojih odjemalcev kruha. Zatorej se še enkrat zahvaljujem vsem, kateri ste me podpirali in obenem naznanjam, da sem s 1. novembrom t. l. oddala svojo pekarijo v najem gospodu

LEO ŠTRUKLJU

katerega vsem starim in novim odjemalcem toplo priporočam ker zaupam, da bode ugled znane Bizjakove pekarije (po imenu »Pri peku na štengcah«) obdržal; ker je poznan kot pravi strokovnjak v tej obrti. Znanost v tej stroki si je pridobil kot mlad pomočnik v največjih mestih sveta kot na Dunaju, Zagrebu, Sarajevu, Trstu, Polji, Parizu, Chicago, New-Jorku itd., tako da bode ljubljanskemu občinstvu lahko nudil vsakovrstno pecivo različnih mest. Meni bode pa v zadoščenje, da ga podpirate, ter da vidim to obrt cveteti.

Ljubljana, dne 17. novembra 1922.

Terezija Bizjak, posestnica in obrtnica

(»Pri peku na štengcah«) Poljanska cesta 25.

VRTNAR, krasno pesniško zbirko, ki je preložena v vse svetovne jezike, je založila v izbranem prevodu Dr. A. Gradnika

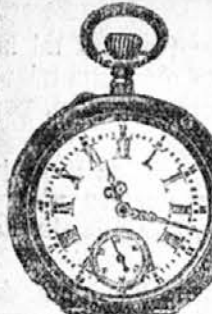
Zvezna knjigarna, Ljubljana, Marijin trg 8

Cena broširanemu izvodu Din. 16.—, vezanemu v papir Din. 20.—, v usnje krasno vezano Din. 50.—.

Parna žaga

FRAN RAVNIKAR, mestni tesarski mojster LJUBLJANA, Linhartova ul. 25

Kupuje po najvišjih dnevnih cenah razne vrste okroglega lesa, kakor tudi cele gozdne parcele.

Najveći davki,
katere plačate vam nastanejo, ako ne gledate na to, kje nakupujete, izgubite denar in imate poleg tega večkrat še slabo. Poskusite enkrat z ilustriranim katalogom tvrdke H. Suttner (imetnik Henri Maire) v Ljubljani, Mestni trg 8. Ta katalog vsebuje resnično dobre ure, svetilnice, zapestnice, uhane, namizne oči, krone in burška datila in vse drugo zlatino in srebrnino. Pa tudi porcelanske predmete, kakor a. p. škarje, nože, brilje, lasenice in brivske stroje, stekloperce, dore za tobak, svečnice in smodke, različne in denarnice kupite dobro in ceno pri tvrdki!

H. Suttner (imetnik Henri Maire) v Ljubljani št. 8.

L. ROT, krznarstvo
Ljubljana, Gradišče št. 7.
Priporoča zalogo lastnih krznarskih izdelkov
Ističe boz v najmodernejši barvah.
Kupuje in sprejema v stroj, barvo in popolno izdelavo vse vrste kože divjačine.
Sprejema moderniziranje! Cene solidne!

IZDELUJEM
vse vrste
usnjenih oblek,
kakor: obleke za moške in ženske, avtomobilne plašče itd. Delo je specijelno prirejeno. Vsa tozadevna naročila sprejema
ALOJZ PREGLED, Ruše pri Mariboru.

Zimska sezija!
Velike množine zimskega blaga ravno kar došle
A. & E. Skaberné, Ljubljana, Mestni trg 10.
AUTO
Bencin. — Pneumatika
Olje. — Vsa popravila
Mast. — In vožnje. —
Le prvovrstno blago in delo po solid cenah nudi
Jugo-Auto d. o. o. z. v Ljubljani.

Potniki v Ameriko, pozor!
UNITED - AMERICAN - LINES - INC.
prevažajo potnike z najnovejšimi brzoparniki preko:
Hamburga, Southamptona in Cherbourg v New-York.
Vozne liste ter vsa potrebna pojasnila izdaja
SIMON KMETEC, zastopnik za Slovenijo.
Ljubljana, Koševska ulica 26.

O vrtnike, zapestnice s aje. batist-bluze, kakor druge pralne obleke, perle in svetlokatovarna
J. Reich, Ljubljana.
Sprejemališče:
Selenburgova ul. 5.
Podružnice:
Maribor, Zagreb, Kočevje, Novo mesto.

vsaki čas po najnižjih cenah pri
Perje E. Vajda
Izvoz divjačine in perutnine
ČAKOVEC, Medjimurje (Jugoslavija.)
Brzjavlj: Vajda, Čakovec. — Telef. 59.

PRISTNE KRANJSKE KLOBASE
z garant samo svinjskega mesa izdeluje in razpošilja v vsaki množini stara renomirana tvrdka
M. Urbas, Ljubljana, Slomškova ul. 13
poleg mestne elektrarne.

Gradbeno podjetje
Ing. Dukić & drug
Ljubljana, Bohoričeva ul. 20.
se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani
prodaja iz slovenskih premogovnikov
velenjski, šentjanški in trboveljski premog

vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov
za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava:
Prima čehoslov. in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in jajčne brikete.
Naslov: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG d. d. v Ljubljani, Miklošičeva cesta 15.

Poziv
na novo emisijo delnic „JUGOSLOVENSKOG NOVINSKOG d. d.“ v ZAGREBU.

Izvršujoč sklep konstituirajočega glavnega zborovanja od 28. maja 1922 ter pozivom na sklep seje ravnateljstva od 17. julija 1922 objavlja podpisani odbor s tem

Poziv na vplačilo nove emisije delnic „Jugoslovenskog novinskog d. d.“
in to od Din 1.500.000— na Din 2.500.000—
z izdajo njih 100.000 delnic po nom. Din 100—.

Emisija delnic se bo izvedla pod sledečimi pogoji:

1. Stari delničarji imajo pravico na vsako staro delnico po eno delnico nove emisije po tečaju od Din 100— po komadu, ter Din 10— vpisnine po delnici.
2. Z delnicami, katere po starih delničarjih ne bodo optirane, razpolaga Upravni Odbor na ta način, da jih prepusti subskribentom nove emisije, ki dosedaj niso bili delničarji „Jugoslovenskog novinskog d. d.“ po nominali ter Din 15— vpisnine po delnici, pri tem si Upravni Odbor pridrži pravo repartitije.
3. Delničarji, kateri žele izvršiti svoje pravice opcije, dolžni so predložiti svoje stare delnice na prekolokovanje v času od 1. do 30. septembra 1922 in sicer pri onem denarnem zavodu, pri katerem so do sedaj vplačevali za naše društvo ali pri enem od zavodov, pri katerem se vrši vpis sedanje emisije.
4. Vpisovanje nove emisije delnic „Jugoslovenskog novinskog d. d.“ začneja s 15. septembrom t. l. in traja do 31. decembra 1922.
5. Vpis in vplačilo nove emisije vršilo se bo na sledeči način: pri vpisovanju se vplača 50% od vsake delnice ter Din 10— oziroma Din 15— vpisnine po komadu; vplačilo preostalih 50% mora sledeti najpozneje do 31. januarja l. 1923.
6. Na položena vplačila se bo izdalo začasno poudilo, a pri vplačilu celokupnega iznosa delnica društva.

Ta emisija je deležna dobička tekočega leta.

7. Za vplačevanje fungira: „Jadranska banka d. d.“, Beograd; „Prva Hrvatska Stedionica“, Zagreb; „Francusko-Srpska banka A. D.“, Beograd; „Hrvatska Eskompna banka d. d.“, Zagreb; „Slavonska banka d. d.“, Zagreb; „Jugoslavenska banka d. d.“, Osljek ter vse njihove podružnice.

ZAGREB, dne 5. septembra 1922.

Upravni Odbor „Jugoslovenskog novinskog d. d.“ v Zagrebu.

Naznanilo fuzije.

Podpisana upravna sveta Slovenske eskomptne banke in Trgovske banke d. d. v Ljubljani naznanjata, da sta se združila oba zavoda vsled soglasnih sklepov izrednega občnega zbora z dne 20. maja 1922 ter bodeta odslej vodila posle pod tvrdko

TRGOVSKA BANKA.

Novi zavod razpolaga z delniško glavnico od K 60.000.000—

in precejšnjimi rezervami ter bode mogel ustreči zahtevam svoje cenj. klijentele najkulantneje.

Prosimo, da ohranite do sedaj naklonjeno zaupanje tudi novemu zavodu in beležimo

Upravni svet
Slovenske eskomptne banke

Upravni svet
Trgovske banke d. d. v Ljubljani.

Oglasi v „Jugoslaviji“ imajo velik uspeh!